

GRONIEKEN

Bouke Oldenhof

Versie 3 april 2025

Idee: Marcel Hensema

Regie: Ira Judkovskaja

Artistieke leiding en muziek: Reinout Douma

PERSONAGES

MARCEL Marcel Hensema

GRONOS Marcel Hensema

PROMETHEUS

EPIMETHEUS

DEMETER

HADES

PERSEPHONE

MILE

LOEX

PELLABUR

ADA

EVERT

ABEL

SIEN

HENK

MARIEKE

FIEKE

KATELIJN

INEKE

BEN

KERBERUS

[Een zandafgraving met in een opengewerkte metershoge zandberg de kwalmende, stinkende onderwereld, tevens ruimte voor het orkest. Bovenop de berg en voor de onderwereld/orkestruimte de rest van het speelvlak.
De dirigent komt op, geeft de eerste violist een hand en bouwt de ouverture op.]

[Marcel komt op.]

MARCEL

Moi. Wij zijn maar gewoon begonnen,
Want bijna iedereen is er,
We wachten eigenlijk op twee mensen.
We missen alleen nog -
Zijn jullie er wel? Achterom gekomen?
Ik had jullie echt niet gezien.
[De telefoon gaat.]
De telefoons moeten uit.
Zal ik nog even snel een foto maken?
Dan hoeven jullie dat niet te doen. Ik app hem wel.
[Maakt een selfie van zichzelf met het publiek.]
Even lachen allemaal.

[Een kalfslederen replica van De Gronieken]
Dit heeft alles anders gemaakt.
De echte is van perkament. Schapenleer.
Als je daar een bladzijde van omslaat, kan die zomaar breken.
Hij ligt in een kluis van het archief.
Maar ik heb hem gezien. Alsof ik door de tijd reisde.
[Heeft witte archiefhandschoenen aangetrokken.]
Dit is een nepper. Een replica.
Een exacte kopie met computers gemaakt.

Toen ik opgroeide bij mijn vader en moeder dacht ik:
Hoogezand, Groninger Ommeland, wat is dat nou?
Een mousstronk.
Mijn leven het zoveelste kopje thee van hetzelfde zakje.
Dus deze jongen vertrok,
zodra ik de kans kreeg,
naar het echte leven in de grote stad.
De nieuwste muziek, de mooiste mensen, de spannendste ideeën.
Ik leerde mezelf zo accentloos articuleren
Dat niemand meer kan horen waar ik weg kom.

Maar nou dit. Dit!
Als je het overdreven vindt, vind je het maar overdreven.
Denk je, wat moet een mens in Groningen en dan dit.
Het is allemaal nog onduidelijk en onzeker,
Maar we gaan niet wachten tot de professoren klaar zijn.

Ik niet. Wij niet.

Een paar jaar geleden was er een opgraving in Stad bij de Grote Markt.
Archeologen vonden een put, een stukje achter het stadhuis,
Naast het Nieuwscafé bij het Goudkantoor.
Vol met puin, scherven, botten van slachtdieren.
Op zich echt al heel interessant en historisch.
Maar ook een kistje.
Een loden kistje,
en daar zat het in.
Kalfsleren kaft.
Met de hand beschreven.
Dat onderzoeken ze nu op de universiteit.
Ze weten al wat het is maar ze moeten het eerst nog wetenschappelijk maken
En dan wordt het overal bekend.

Wat stond er in dit boek?
Kijk, oudgroningse lettertekens.
Ingewikkeld, maar professors kunnen ze omschrijven in onze letters,
En ze hebben het vertaald.
Het boek staat vol mythes. Verhalen van goden.
Best veel mensen kennen die wel.
Griekse goden. Noorse goden. Babylonië, Egypte.
Maar Groningse goden uit de oertijd?
Hoef je niet te controleren, niemand dacht dat dat bestond.
Maar het bestaat wel. Sterker nog:
Het lijkt er sterk op – je moet altijd voorzichtig zijn van de wetenschappers -
Het lijkt er sterk op dat alle andere mythologieën daarvan afstammen.
Eigenlijk onbegrijpelijk dat niemand er eerder op is gekomen.
Bekijk de wereldkaart eens zo.
Daar aan die rand de Grieken.
Die zijn heel bekend: Athene, Sparta.
Neptunes. Argus. Lycurgus. Heracliden.
Daar aan de andere kant Scandinavië. De Edda.
Thor. Freya. Donar. Balder.
Wat ligt er in het centrum? Groningen.
Let op!
Bij de Grieken heet de oppergod Zeus.
In het Grieks spreek je dat uit als Tsoes.
Daar hoor je heel goed in hoe het nu klinkt: thoes.
Zeus – tsoes – thoes.
God betekent eigenlijk thoes.
En in het Gronings zeg je ook:
Het spul is in toezen. De boel is in de knoop.
Goden, altijd de boel in de knoop.
In het Germaans heet die oppergod Wodan.
Logisch hè. Nee? Wodan?

Als de Noren en de IJslanders hun god niet konden vinden,
En dat gebeurde nogal eens,
Dan zeiden ze: Woardan? Wodan!

Ik werd gek toen ik het hoorde.
Ze vinden het nog niet wetenschappelijk genoeg,
Er moeten overal professoren naar kijken,
Maar dat kan ik niet wachten.
Opletten. Ik lees nu voor. De titel.

[Prometheus op. Hij leest de tekst voor die Marcel leest.]

PROMETHEUS

De Gronieken.

Of: Hoe de goden tussen Lauwerszee
en Dollard leefden in het paradijs,
voordat ze moesten vluchten naar de Olympos,
de hoge godenwierde in Griekenland.
MMXXV V CHR.

MARCEL

Dat is een jaartal. MM is 2000; XXV is 25. 2025.

V CHR?

Voor Christus.

Meer dan vierduizend jaar oud!

[Hades komt op, met zijn hond Kerberus.]

HADES

Zeg je nou: meer dan vierduizend jaar?

MARCEL

Meer dan vierduizend jaar. Ongelogen waar.

HADES

Zijn de andere goden zolang weg?
[Controleert ademhaling en pols]
Je bent nog hartstikkene levend. Jammer.
Maar je komt vanzelf wel aan de beurt.
Ga je gang zolang het kan. Tot later.

[Hades af]

MARCEL

Geen idee wat die hier nou al moet.
Zitten jullie. De tekst begint zo:

PROMETHEUS

Dag paradijs, dag dierbaar Groningen,
Ik mis je al voordat ik je verlaat.

[De wereld van het duizenddagenmaal wordt tijdens deze voordracht opgechangeerd. De goden bekijken, betasten en ruiken aan de weelderige vruchten van het de natuur. Ze eten niet, omdat zoals wij allen weten dat nou eenmaal bij de onsterfelijkheid hoort.]

PROMETHEUS

Muze van de dichters, sta mij bij.
Help mij de gouden tijden te bezingen
Die wij, goden, hier beleven mochten.
Leen uw lier aan mij, aan Promethéus –

MARCEL

Toevallig zit ik goed in de Griekse goden. Toneelschool.
Leen uw lier aan mij, aan Prometheus.

PROMETHEUS [corrigeert scanderend]

Leen uw lier aan mij, aan Promethéus.
Prometheus, god van het verstand,
van techniek en vuur, hij die vooruitkijkt.
Dit is de grond waar wij geboren werden,
dit weelderige, groen tweestromenland.
Telkens als de zee het land besprong,
het overweldigde en het bevruchtte
ontkiemde er een god of een godin.
Ieder met een naam als een gezang, met
een eigen werkterrein en zeggenschap.
Totdat het getal der goden vol was.
Lang leefden wij als god in Groningen.
Dit paradijs, dit toonbeeld van perfectie.

MARCEL

Als je het eenmaal doorhebt, dan zie je het.
Toen ik zonet hierheen reed: man, wat mooi.

PROMETHEUS

Het was de gouden tijd van altijd zomer,
Licht en warmte, oogsten, overvloed.
De tijd dat er nog niets veranderde.
Wij praatten, paarden, baadden, rustten, zongen
Steeds hetzelfde, elke dag vertrouwd,
Met slechts de wisseling van eb en vloed.
Vloed na vloed al onze t'en natter;
elke eb weer klonken de n'en in.
En één keer in de duizend dagen ons

gezamenlijke duizenddagenmaal.

MARCEL

Wat ze hierin beschrijven: er bestaan nog geen jaren met vier seizoenen.
Daarom worden goden ook niet ouder.
Je hebt alleen de afwisseling van dag en nacht.
Een keer in de duizend dagen komen de goden bij elkaar
Om de gang van zaken te bespreken,
Maar hier is altijd alles perfect,
Dus de besprekingen verlopen steeds precies hetzelfde.
En dan zitten ze samen naar kleurige vruchten te kijken
En aan van allerlei heerlijkheden te ruiken.
Ruiken, niet happen, want goden hoeven niks te eten.
Goden kunnen voedsel niet eens verteren.
Iemand ooit een god gezien die poept?
Daar heb je Demeter,
godin van de aarde waarop het leven wordt geleefd,
Dat is haar dochter, godin van de gewassen die op die aarde groeien,
Godin van alles wat groeit en bloeit en stoeit, Persephone.

PROMETHEUS

Persephone. Knoop dat in je oren.

MARCEL

Daar heb je Hades, die van zonet, van de onderwereld,
Met zijn onafscheidelijke hond, Kerberus.
Epimetheus. De tweelingbroer van Prometheus.
Prometheus kijkt altijd vooruit en Epimetheus kijkt altijd terug.
De oppergod zit straks daar. De alleroppperste god.
Gronos. Of ook wel Kronos. Ik probeer wel even wat.

[Marcel wordt Gronos.]

GRONOS

Als ons de stampot moes de neus uitkomt,
Gaan alle goden en godinnen staan.
Epimetheus, mosterdvlek.

EPIMETHEUS [kijkt achterom]

Woar dan?

GRONOS

Laat maar. Jij bent onverbeterlijk.
Allemaal een kwartslag om naar rechts,
Rechterhand op schouder van je buurman,
En daar gaan we dan: de polonaise.

[Polonaise]

Beste goden en godinnen, ruik!
Echte gemberkoek en droge worst!
Straks natuurlijk nog de eierballen.
Maar eerst een toost met fladderak zodat
elke god zijn rupsje nooitgenoeg
de hele nacht met speels gemak hooghoudt.

PROMETHEUS

Dat is niet wat hier geschreven staat.

MARCEL

Weet ik wel, maar even dat zij een indruk krijgen
Van wat voor paradijs Groningen is.

[De goden ruiken aan alles wat mensen zouden eten.]

PROMETHEUS [leest in De Gronieken]

Waarom het veranderen begon,
Echt geen idee. Er hing iets in de lucht.
Ik was zelf ook obstinaat, rebels,
Maar wel onschuldig, ik had het nog niet door.

PERSEPHONE

Mama, waarom ruiken wij alleen maar?

DEMETER

Matiging, geduld en evenwicht.
Zo mooi dat alle goden en godinnen
De rijke oogst intens bewonderen,
Genieten van de kleuren en de geuren
Maar zich beheersen en er niet van eten.

PERSEPHONE

Mama, als ik dit nou in mijn mond steek?

DEMETER

Dat doen wij goden nooit, dat weet je toch.

PERSEPHONE

Van wie moet dat dan? Ik ben godin
van alle zaden waar dit uit ontkiemt,
Jij van de aarde die de planten voedt.
Dit is eigenlijk gewoon van ons.

DEMETER

Niet doen. Gevaarlijk. Want ze zeggen dat je
Voor eeuwig met de grond verbonden blijft

Waar jij de vruchten van hebt doorgeslikt.

DEMETER

Dan kunnen we dat toch nog wel proberen?

DEMETER

Kleur, geuren, dat 's meer dan genoeg.

PERSEPHONE

En als ik nou een stukje door zou slikken?

DEMETER

Wat heb jij toch? Dan zit het in je maag!

PERSEPHONE

Mama, zou ik daar niet van genieten?

DEMETER

Als dit in jouw buik zit, gist en rot het.

Wie weet of het er ooit nog weer eens uit komt.

PERSEPHONE

En als ik het per ongeluk toch doe?

DEMETER

Ik waarschuw je: je raakt eraan verslaafd.

Elke dag wil je een nieuwe dosis.

Elke dag moet je weer eten zoeken.

PERSEPHONE

Geen probleem. Dat laat jij toch steeds groeien?

DEMETER

Lieverd, word nooit te afhankelijk.

Zorg steeds dat je niet te kwetsbaar wordt.

Matiging, geduld en evenwicht.

PERSEPHONE

Houd je van me?

DEMETER

Ik ben trots op jou.

PERSEPHONE

Houd jij van me?

DEMETER

'k Ken je door en door.

PERSEPHONE

Jij denkt te weten wie ik ben, maar ben
Jij ook benieuwd naar wie ik worden kan?

DEMETER

Jij bent godin, perfect zoals je bent,
Waarom zouden wij veranderen?
Stil nou. Luister. Gronos wil het woord.

GRONOS

Dank voor alle heerlijkheden hier
Aan Lux; hij die de zonnewagen trok
Van de Dollard naar de Lauwerszee,
Aan Pelabur die ons de regen bracht,
En aan Demeter en aan Persephone
Die vruchten lieten groeien, bloeien, rijpen.
Dan is er nu gelegenheid voor vragen.
Cura zit alweer te popelen.

CURA

Mijn vraag: of iedereen gelukkig is.
Als ik nog iets voor iemand doen kan, graag.

GRONOS

Een mooie vraag. Het antwoord is opnieuw:
Wij zijn hier als goden onder eigen
Volk, kijk om je heen: wij zijn gelukkig.
En dit is Groningen. Wat wil je meer.

DEMETER

Er gaat niets boven het genieten van
Dit gezelschap. Er gaat niets boven Groningen.

[Gronos antwoordt op een ongehoorde vraag vanuit het publiek, dat immers opgenomen is
in de kring van goden.]

GRONOS

Ja jij.
[...]
Fijn dat een god als jij die vraag stelt.
Alles gaat gewoon zoals altijd.
Elke dag verloopt zoals het hoort.
[...]
Nee, dat gebeurt niet, maak je maar geen zorgen.

DEMETER

Weer precies dezelfde vraag en weer
Precies hetzelfde antwoord. Netjes. Knap.

PROMETHEUS

En volgende keer weer? Knap? Meen je dat?

DEMETER

Er zitten toch weer duizend dagen tussen.

GRONOS

En dan zijn we alweer bij de laatste,
Hades, buitenpost en sluitpost, god van
De onderwereld. Dan was dat het voor –

HADES

Nee. Stop. Het zit mij helemaal tot hier.

DEMETER

Wat is er met Hades aan de hand?

HADES

Ik kom hier een keer in de duizend dagen,
Ik ken de helft van jullie, goden, niet.

GRONOS

Het lot van goden van de onderwereld.

HADES

Klaar mee. Ik heb het helemaal gehad.
God van de onderwereld, dikke vinger!
Ik verveel me dood. Wat moet ik daar?
Altijd in het donker? Niks te doen.
Als gezelschap niks meer dan die hond.
Jullie hebben allemaal een eigen
taak en macht. En ik? Ik sta voor paal.
Baas van de onderwereld? Die is leeg!

CURA

Wij zijn goden. Ja, onsterfelijk.
Dat zijn goden. Wil jij dan dat wij
doodgaan om je een plezier te doen?

GRONOS

Hades, nou niet suizen. Doorbruizen.

HADES

Wie wil dan met mij ruilen? Nou? Nou? Wie?

MILE

Ik zou wel met jou willen ruilen, Hades.

HADES

En wie ben jij? Ik ken jou niet.

MILE

Ik? Mile.

HADES

Waarom lachen jullie allemaal?

GRONOS [tegen de goden in het publiek]

Voor de goden die haar nog niet kennen:

Mile is de godin van de afwas.

Einde van het godenmaal. Muziek.

[Er barst een oorverdovende muziek los waarin Hades zich onmogelijk verstaanbaar kan maken. De godendis wordt afgeruimd onder leiding van Mile. Epimetheus loopt natuurlijk weer ergens met zijn kop tegenaan omdat hij steeds omkijkt.]

HADES

Waai voor mijn part in een knoop,

jullie allemaal, jullie goden

het rijk dat jullie boden

is niets anders dan een hel.

Wat doe ik daar nog?

Altijd eenzaam

Altijd donker

Ze zijn vergeten

Dat ik nog besta

Flikker alsjeblieft toch op,

Jullie allemaal, jullie goden,

Doodgaan komt nooit in de mode

Ik weet niet waarom ik leef.

Wie zijn god ben ik?

Niemand ziet me,

Niemand mist me.

Moet ik mij schamen

Dat ik nog besta?

Jullie zien mij hier nooit weer,

Jullie allemaal, jullie goden,

Want deze periode

*Is voor mij voorgoed voorbij
Maar wat ik moet nu?
Waar kan ik heen?
Wie ben ik nog?
Ik moet bedenken
Waarom ik besta.*

[Prometheus zoekt Hades op om hem te spreken.]

PROMETHEUS

*Ik begrijp je wel,
God van de onderwereld wezen is de hel
Als er niemand overlijdt:
Je raakt je zelfrespect volledig kwijt
Je wordt een schim van de god
Die je was in het begin,
Je gaat kapot.
Compleet kapot.
Kapotter dan kapot.*

HADES

Ja? Nou? Ben jij gestuurd om mij te paaïen?

PROMETHEUS

Waarom ben je nou zo achterdochtig?
Ik wil alleen maar zeggen tegen jou
dat ik met je meevoel. Ik begrijp je.

HADES

Heb ik niks aan. Alles blijft hetzelfde.

PROMETHEUS

Beter dan in Groningen bestaat niet.
Maar daarom mag ik toch nog heus wel zeggen
Dat ik het vervelend voor je vind.

HADES

Dit is perfect, maar in mijn onderwereld
Is 't een ongelooflijk dode boel.

PROMETHEUS

Dat zeg ik. 'k Voel ontzettend met je mee.

HADES

En wat doe je daar dan aan?

PROMETHEUS

Niks.

HADES

Jij bent toch de god van het verstand?
Wat zit jij de hele dag te doen?
Heb jij iets van waarde gepresteerd?
Hoezo, verstand? Als je er niks mee doet.
Het is met jou niet anders dan met mij.
Wij zijn een persiflage op een god.

PROMETHEUS

Maak me nou niet ontevreden, Hades.

HADES

Als je verstand hebt, moet je 't ook gebruiken.

PROMETHEUS

Ik bepaal zelf wat ik doe. Zo zit dat.

HADES

Als jij dan juist zo goed in denken bent,
bedenk iets voor me dat mijn lot verlicht.
Goed in techniek? Vind dan iets uit dat beter
is in sterven dan wij, goden. Kom op!
Dan heb ik eindelijk wat aanspraak thuis.
Zolang als ik besta ben ik alleen.

PROMETHEUS

Er begint wel wat te kriebelen.

HADES

Ik ben niet tevreden met mijn lot.
Ik wil het anders. Ik wil meer. Ambitie.
En jij? Laat jij alles maar betijen?

PROMETHEUS

Uiteindelijk kan altijd alles beter.

HADES

Doe jij nog altijd niets met jouw talenten?

PROMETHEUS [begint te boetseren]

Ik begin al een idee te krijgen.
Hier heb ik nog een stukje zware klei.

HADES

Klei? Heb jij dat stiekem hier bewaard?

Ik zou zoiets echt niet kunnen. Knap.
Wat voor soort van wezens worden dat?

PROMETHEUS

Wacht maar af. Ik zie wel wat het wordt.
Nergens zulk fijn materiaal als dit.

MARCEL

Mensen van zand of mensen van veen,
Die kan je bij wijze van spreken meteen bij het gft zetten.
Maar aan het Wad vind je de zwaarste en de vetste klei van heel de wereld,
Daarvan kan je mensen bakken met de hardste koppen.

HADES

Hoe gaan ze heten? Heb je al een naam?

PROMETHEUS

'k Noem ze naar de streek waar ze ontstaan.
Groningers.

HADES

En zijn die goed in doodgaan?

PROMETHEUS

Zeker. Als de besten! Allemaal.
Daar kan je vergif op innemen.

HADES

Dat klinkt als goed volk. Krijg nou al zin.
Wanneer zijn ze af? En wanneer dood?

PROMETHEUS

Niet zo ongeduldig. 'k Wil het goed doen.
Een goede Groninger maak je niet zomaar.
De eerste twee zijn handwerk. Dat kost tijd.
Daarna vermeerderen zij zich vanzelf.
Als er genoeg zijn komen ze bij jou.
Het duurt wel even maar dan heb je wat.

HADES

Hoe eerder ik gezelschap krijg, hoe beter.

PROMETHEUS

Je moet niet te veel gaan vragen. 'k Doe mijn
best voor jou. Dat mag je ook wel inzien.

HADES

Ja, nee, ik houd het nog wel even vol.
Dat gulzige ding, recht tegenover mij,
Die godin op 't duizenddagenmaal,
Met al dat graan en vruchten in haar haar,
Wie was dat trouwens?

PROMETHEUS

Persephone.

Zij is de godin van zaad en graan.
Dochter van Demeter, van de aarde.

HADES

O. Persephone. Nergens om, maar dus.

MARCEL

De eerste mensen waren Groningers.
Het staat letterlijk zo in dit handschrift.
Het begin van de beschaving? Waar dan? Hier!

DEMETER

*Nee, ik zeg niet: doe steeds heel voorzichtig
En ik zeg niet: kijk steeds achterom.
En ik zeg niet: let op wat je aantrekt,
Niet: je lijf is een onaantastbaar heiligdom.
Nee, ik zeg niet: doe niet zo onschuldig,
En ik zeg niet: vraag zelf er niet om,
En ik zeg niet: neerslaan die ogen,
Niet: wacht maar tot je bruidegom.*

*Wat ik jou zeg:
Sta recht op je benen,
Kijk als een godin om je heen,
Denk zelfstandig en vrij
Recht op jou heeft er maar een:
Dat ben jij.
Dat ben jezelf,
Dat ben jij.*

*Ja, ik weet het: ze kunnen heel goed vleien
En ik weet het: ze hebben zilver, goud
En ik weet het: ze zien er zwaar gespierd uit,
Zeggen steeds: ik hou zielsveel van jou.
Ja, ik weet het: je hebt je zwakke dagen
En ik ken de weldaad van een sterke arm
En ik weet hoe snel of je vergeet
En verlangt naar veilig, warm*

*Wat ik jou zeg:
Sta recht op je benen,*

*Kijk als een godin om je heen,
Denk zelfstandig en vrij
Recht op jou heeft er maar een:
Dat ben jij.
Dat ben jezelf,
Dat ben jij.*

PERSEPHONE

Wat heb je? Zoiets zei je anders nooit.
Vertrouw je mij niet meer?

DEMETER

Ik heb zo'n voor-
gevoel dat er iets aan het wankelen is.

PERSEPHONE

Mama, wat is hier nog meer te doen?

DEMETER

Niet zo ongeduldig. 't Is hier mooi.

PERSEPHONE

Ik kan niet wachten tot er iets gebeurt.

DEMETER

Hier is alles prettig en vertrouwd.
Wie het onderste wil uit de kan,
Krijgt het lid – breek mij de bek niet open.

PERSEPHONE

Mama, maak je absoluut geen zorgen.

DEMETER

Persephone, 'k ben en blijf je moeder.

PERSEPHONE

Alsof jij zo'n heel goed voorbeeld bent.
Je hebt jezelf toch ook maar laten naaien.

DEMETER

Wat doe je als een oppergod je wil?
Ik wil jou die ellende graag besparen.

PERSEPHONE

Van die ellende ben ik wel de vrucht.
Ik ben jouw liefdesbedrijfsongeval.

DEMETER

Jij gaat voor mij nooit over, Persephone.

PERSEPHONE

Weet ik dat ook weer.

DEMETER

Wacht, lieve schat.

PERSEPHONE

Mama, laat me alsjeblieft alleen.

[Demeter af.

Er begint een klok te tikken. De eerste twee Groningers, Ada en Evert, komen op, samengesmolten een figuur vormend met vier armen en vier benen.]

ADA

Het spijt me echt dat ik ons moet storen, maar ik heb alweer honger. En dorst.

EVERT

Ik ook. Dat hebben we eigenlijk best veel vaak, vind je niet?

ADA

En ik heb jeuk achter mijn groothoefblad.

EVERT

Dat hebben we ook eigenlijk best wel vaak.

ADA

Wat eerst?

EVERT

Er is hier niks te eten of te drinken. En ik weet wel iets tegen die jeuk. Dus.

[Ada en Evert beginnen elkaar te ontdoen van hun lichaamsomhulling.]

ADA

Dit is een verbazingwekkend sprookjesachtige wereld.

EVERT

Wat zeg je?

ADA

Dit is een verbazingwekkend sprookjesachtige wereld.

Dit land past ons zoals onze kleren ons passen.

Zoals ons vel ons past.

PERSEPHONE

Zeiden jullie dat je honger had?
Willen jullie hiervan iets proberen?
Jullie mogen alles hebben. Toe maar.

EVERT

Dat laat ik me geen twee keer zeggen.
Is dat voor ons? Wil je er iets voor terug?
Is er iets wat wij kunnen doen?

PERSEPHONE

Jullie hoeven mij niet te aanbidden,
Maar mag ik jullie een paar vragen stellen?
Slikken jullie al die planten door?

EVERT

Ada, wat denken wij daar nou van?
Moeten we daar een serieus antwoord op geven?

PERSEPHONE

Doet het pijn misschien? Of is het lekker?

ADA

Laat haar maar, die is niet helemaal honderd punten.

PERSEPHONE

Vraag: zijn jullie altijd met zijn beiden?

ADA

Ben jij dan de hele tijd alleen?

PERSEPHONE

Ik was benieuwd hoe dat bevalt, zo samen.

EVERT

Wij horen bij elkaar, dus zodoende.
We zijn gelukkig, want dat is gewoon altijd zo.
Ada is de perfecte andere helft voor mij.

ADA

En Evert voor mij.

PERSEPHONE

Hoe is dat dan: de helft zijn en perfect?

ADA

Wij zijn altijd bij elkaar. De hele dag.

Omdat we met elkaar verstrengeld zijn, dus dat is dan normaal.

PERSEPHONE

Wat zoeken jullie onder jullie kleren?
Verstrengelen, is dat ook iets voor goden?

EVERT

Geen idee. Wij zijn gewoon Groningers.
Goden, wat zijn dat?

PERSEPHONE

Weten jullie echt niet wat dat is?

ADA

Als jij het wel weet, misschien kan je het ons vertellen.

PERSEPHONE

Wezens zoals ik. Volmaakt. Geloof ik.
Laat me maar. Het is even – Het komt wel goed.

ADA

Wij krijgen dit nooit op.

EVERT

Ja, het ene moment eten in overvloed en later misschien weer honger. Zonde.

ADA

We kunnen toch elke dag hier langsgaan om te eten zoveel we willen.

EVERT

Zouden hier niet meer wezens met honger langskomen?
Als je het mij vraagt, moeten we het verstoppen.

ADA

Waar?

EVERT

Ja, nou ja, ergens.
In de grond.

[Prometheus en Hades blijken al die tijd toegekeken te hebben.]

PROMETHEUS

Nou collega, dit is het geworden.
Dit zijn de eerste twee, de prototypen.

HADES

Groningers, ze lijken echt wel goden.

PROMETHEUS

Maar zij eten. Anders doen ze 't niet.

HADES

Gaan ze zonder eten dood?

PROMETHEUS

Precies.

HADES

Dan laten wij dat eten snel verdwijnen.

PROMETHEUS

Handen thuis. Zij moeten eerst wat leven.

Zeg eens eerlijk, wat vind jij ervan?

HADES

Om je vingers er bij af te likken.

Ik wacht niet langer. Die zijn nou voor mij.

PROMETHEUS

Dit zijn er nog niet meer dan twee. Als jij ze nu opeist, dan blijft het daar ook bij.

Laat ze hun gang gaan en je hebt hier zomaar

Kuddes Groningers. Die komen op

Den duur dan allemaal bij jou terecht.

HADES

Ik bekijk ze even van dichtbij.

PROMETHEUS

Het is met mensen net als met godinnen.

Loop niet naar ze toe, dat schrikt ze af.

Wacht gewoon tot ze naar jou toe komen.

HADES

Bedoel je net als je met honden doet?

PROMETHEUS

Zoiets. Het duurt nog wel een tijdje, Hades.

HADES

Ze zijn zo mooi.

PROMETHEUS

Als die bij jou aankloppen,
Is het mooiste daar echt wel van af.

HADES

Hoelang moet ik dan nog wel niet wachten?

PROMETHEUS

Valt reuze mee: een mensenleven lang.

HADES

En al die tijd ben ik nog steeds alleen.
Dat godinnetje, die Persephone.
Wat had die een mooi stel staken onder
de pisbak. Zeg ik nou soms iets verkeerts?

PROMETHEUS

Als je haar wilt als gezelschap tot
De Groningers de onderwereld vullen,
Heb je ook geduld en charme nodig.

HADES

Ik zeg gewoonweg wat mij voor de bek komt.

PROMETHEUS

Ik gun jou een volle onderwereld.
Maar alleen als jij jouw doden met
Respect behandelt. En geduld betracht.
Anders laat ik ze nu weer verdwijnen.

HADES

Je moet mij echt niet verkeerd begrijpen.
Eindelijk weet ik waarop ik wacht,
Ik ben je heel erg dankbaar, Prometheus.

PROMETHEUS

Elke keer wordt het mij duidelijk:
Overal kan altijd alles beter.

EVERT

*Ik houd van jou
Omdat jij bij dit land hoort.
Ik houd van dit land,
Want dit land hoort bij jou.
Een ding dat ik zeker weet:
Alleen samen voel ik mij compleet.
Ik houd van jouw wierden en jouw slenken,
Ik houd van jouw slik en van jouw klei,*

*Ik houd van jouw nachten en jouw dagen,
Ik houd van jouw getij.*

ADA

*Ik houd van jouw velden en jouw bossen,
Van elke grasspriet en van elke boom.
Ik houd van jouw stem, jouw lijf, jouw adem,
Ik voel jou in mijn droom.
Ik houd van jou
Omdat jij bij dit land hoort.
Ik houd van dit land,
Want dit land hoort bij jou.
Een ding dat ik zeker weet:
Alleen samen voel ik mij compleet.*

[Demeter op.]

DEMETER

Waar is dat nou allemaal weer goed voor?
Wat zijn dat voor wezens?

PROMETHEUS

Groningers.

DEMETER

Ik heb het al de hele tijd gevoeld,
Die spanning tegenwoordig, overal.

PROMETHEUS

Wat een aanwinst voor ons paradijs!
En voor Hades in de onderwereld.

DEMETER

Als Gronos kwaad wordt, berg je dan.

PROMETHEUS

Waarom doe je nou zo negatief?

DEMETER

Het paradijs verliest zijn evenwicht.
Weet jij wie dit op zijn geweten heeft?

PROMETHEUS

Jij hebt met die wezens niets te maken.
De aarde, dat is jouw domein, dit niet.

DEMETER

De bodem is aan het veranderen,
Er kiemt iets, iets ontspruit, ik voel het toch?

PROMETHEUS

Laat die wezens alsjeblieft hun gang gaan.

DEMETER

Ze maken mij onrustig, en mijn dochter.

PROMETHEUS

Van zo'n moeder werd ik ook onrustig.

ADA EN EVERT

*Ik wil je ruiken en jou plukken,
Ik wil je voelen hard of zacht en rond
bemin je, verslind je, ken je, ben je
Handen, haren, mond.
Ik houd van jou
Omdat jij bij dit land hoort.
Ik houd van dit land,
Want dit land hoort bij jou.
Een ding dat ik zeker weet:
Alleen samen voel ik mij compleet.*

[Er begint iets te groeien.]

EVERT

Hier hadden wij het eten toch in de grond verstopt?
Moet je nou eens kijken.

ADA

Er begint hier iets te groeien. Nieuw leven.

EVERT

Dit lijkt mij niet meer eetbaar.
Allemaal sprietjes, daar staat iets in de knop.
Waarom hebben we het dan ook in de grond gestopt?

ADA

Als dit groeit en daarna bloeit en vrucht draagt,
Hoeven wij ons nooit meer zorgen te maken over eten.
We moeten alle onkruid weghalen.
Zorgen dat de aarde vruchtbaar wordt.
Klei halen van de kust. Veen, Mest.
Ons tuintje staat in de bloei.
Er begint echt iets te groeien. Ik voel het.

EVERT

Het gaat zo snel, het overvalt me.

ADA

Ik denk dat er overal wat begint te groeien.

EVERT

Denk jij dat jij daar -?

ADA

Ja.

EVERT

Hoe is het mogelijk. Wat groeit daar dan?

ADA

Kleine Groningers?

EVERT

Hoe is het mogelijk? Nog meer van onze soort? Hoeveel?

ADA

Ik hoop maar eentje.

EVERT

Ik begin bijna in goden te geloven.

[Gronos op. Ada en Evert zijn op hun akker bezig.]

GRONOS

Help me even. 'k Zie wel wat bekends

Maar met zoveel volgelingen, sorry.

Waar waren jullie nou weer goden van?

EVERT

Als wij goden zijn, dan van de mouwen opstropen en de handen laten wapperen.

ADA

Werk zat dit, kom jij helpen?

EVERT

Hier hebben we het graan, daar de bieten en daar de stampot moes.

GRONOS

Zijn dat offers voor de oppergod?

ADA

Goden? Wij zijn niet gek.
Maar als jij honger hebt en wij hebben over, kunnen we delen.

GRONOS
Jij hebt het plaatje helemaal niet helder.

ADA
Jij hebt een gaatje in je hoofd.

GRONOS
Maak je maar geen zorgen over mij.
Ik houd mij aan elke punt en elke komma,
Ik houd het overzicht, bewaar de rust,
Zodat alles gaat zoals het hoort.

ADA
Je staat in de weg.
Dit is hier een paradijs vol heerlijkheden
en wij bewerken het om te zorgen dat het een paradijs blijft.

GRONOS
Overal waar ik ben is het paradijs.
Ik houd uiteraard veel van mezelf,
Maar deel die liefde graag met anderen,
Dus ook jullie mogen mij aanbidden.

EVERT
Aanbidden, wat stel je je daarbij voor?

GRONOS
Zingen, dansen, doe maar wat. Offers,
Ik vind eigenlijk wel alles leuk.

EVERT
Bedoel je nou dat je eigenlijk wel wat van ons eten wilt?

GRONOS
Goed begin. Dit is precies zoals het hoort.
Ik ben echt heel begripvol voor een god.
Dat komt: ik houd me aan de godenregels.
Maar ik vraag gehoorzaamheid van jullie.

EVERT
Denk je echt dat je een god bent?
Is dat hier de mode: denkt elk schepsel dat hij een god is?
En zou ik nou wat moeten zingen of een dansje doen?

ADA

Wij moeten helemaal niks. Wij zijn volmaakt gelukkig.

Ik vind alles helemaal perfect.

Eén: wij zijn samen met zijn tweeën. Twee: dit is Groningen.

En daar is maar één van.

EVERT

Ada, kom. We hebben nou even andere dingen aan ons hoofd.

GRONOS

Nou is het genoeg. Zeg, wie zijn jullie?

Waarom klitten jullie aan elkaar?

EVERT

Rustig maar. Wij weten ook niet alles.

We zijn helemaal gelukkig met zijn tweeën,
maar wij blijven nog wel gewoon mensen.

GRONOS

Mensen? Die bestaan niet. Denk je dat

Een god in mensen gaat geloven? Nooit.

EVERT

Wij zijn hier nog maar net, maar wij bestaan wel hoor.

Wij zijn mensen, Groningers.

GRONOS

Van Groningers heb ik nog nooit gehoord.

En wat ik niet ken, bestaat ook niet.

Op de knieën. Voor de oppergod. Nu.

ADA

Om te wieden en te zaaien en te oogsten, ja.

EVERT

Wij gaan echt niet voor jou op de knieën.

GRONOS

Pas op. Ik waarschuw jullie maar een keer.

Ik ben degene die hier gaat over
geluk en ongeluk van wat bestaat.

EVERT

Denk jij soms echt dat jij ons nog gelukkiger kan maken
dan dat wij al met elkaar zijn?

[Ondertussen is Hades in een lange stille scène Persephone aan het lokken door aantrekkelijk te poseren. Uiteindelijk wint hij haar aandacht door de vruchten die hij van het duizenddagenmaal heeft meegenomen.]

ADA

Ik voel het een beetje rommelen in mijn buik.
Een beetje pijn. Echt wel pijn. Nee!

EVERT

Ik heb helemaal nergens last van.
Dit is toch Groningen en wij zijn toch gelukkig?

ADA

Ik trek me eventjes terug.

EVERT

En ik dan?

ADA

Wat denk je zelf?

EVERT

Er moet nodig mest over de tuin, en anders klei of veen.

ADA

Ik houd het niet meer.
Er wil van alles mijn buik uit.

EVERT

De ene gekkigheid na de andere.

[Er verschijnen tijdens de volgende tekst van Gronos nieuwe stellen Groningers.]

GRONOS

*Ik zie je wel denken, dat is een rapper, een nepper
Maar weet: ik ben van al wat je ziet de schepper.
Dit paradijs, het heet naar mij: Groningen.
Alles wat je hier ziet zijn mijn beloningen
Voor eer die al wat leeft mij komt bewijzen.
Zijn jullie misschien toch van ver hierheen komen reizen,
Om mijn almacht en mijn goedheid te bezingen.
Wat mij betreft kan je nu beginnen.
Hoe het moet ga ik jullie echt niet uitleggen,
Je kunt alles wat je echt meent zeggen.
Of jullie komen hier om mij te bewonderen
Of jullie kunnen als de weerlicht opdonderen.
Schraap je keel, wees origineel.*

*Ik ben niet eentje van de velen.
Ik laat niet met mijn ballen spelen.
Ik ben een god, weet je,
Een echte god, weet je,
En niet zo'n beetje.
Ik vraag een ding respect!
Ik zeg het nog een keer: respect!*

*Wat denken jullie? Wij komen hier een beetje leven,
Wie heeft jullie daar toestemming voor gegeven?
Dit is niet niks hier, dit is Groningen,
Hier hebben alleen goden hun woningen.
Jullie kunnen wel van alles wensen,
Maar vergeet niet: jullie zijn maar mensen.
Ik zie jullie voor mijn neus bederven,
Want een ding kunnen jullie als de beste: sterven.
Niks meer en minder dan een wegwerpartikel,
Toevallig met baarmoeder en testikel,
Als jullie niet zo zouden kezen,
Zouden jullie allang uitgestorven wezen.
Volledig mislukt massaproduct.*

*Ik ben niet eentje van de velen.
Ik laat niet met mijn ballen spelen.
Ik ben een god, weet je,
Een echte god, weet je,
En niet zo'n beetje.
Ik vraag een ding respect!
Ik zeg het nog een keer: respect!*

[Af en toe onderbroken door nieuwe perskreten van Ada.]

EVERT

Nog een. En nog een. Allemaal dubbel, net als wij. Nog meer?

ADA

Ik zou wel gelukkig zijn als het hierbij blijft.

EVERT

Wat een Groningers. Onze Groningers.

Wie weet komen er nog meer bij!

Of dat zij zelf allemaal nieuwe maken, net als jij.

Laten we overal wierden opwerpen voor al die nieuwe Groningers.

ADA

Niet te enthousiast.

Straks stikt het hier van ons soort mensen.

EVERT

We moeten overal akkers maken, boomgaarden en tuinen,
Graan, aardappelen, moes, bieten.
Zodat die al die honderden mensen kunnen voeden.
Duizenden. Tienduizenden. Een half miljoen!

GRONOS

*Vinden jullie jezelf echt zo gelukzalig?
Zijn wij goden volgens jullie iets voormaligs?
Daar zal je dan snel achter komen.
Ik verlos jullie van je kinderdromen.
Vanaf nu hebben jullie een heden en verleden,
Vanaf nu zijn jullie nooit meer tevreden,
Het meest hoort vanaf nu bij jullie soort mensen
Een oneindige stroom van onmogelijke wensen.
Alles moet groter, sterker, nieuwer, meer en
Jullie krijgen meer honger dan je kunt verteren
Tevreden zijn jullie nooit meer samen,
Het enige volmaakte? Wij goden. Amen.
Het is beslist, jullie worden gesplitst,
Alsjeblieft: definitief geklieft.
Ik ben niet eentje van de velen.
Ik laat niet met mijn ballen spelen.
Ik ben een god, weet je,
Met mij drijf je niet de spot, weet je,
Ik scheld jou helemaal verrot, weet je,
Ik breek jou ieder bot, weet je,
Ik maak je helemaal kapot, weet je,
En niet zo'n beetje.
Ik vraag een ding respect!
Ik zeg het nog een keer: respect!*

[Gronos klieft Ada en Evert tot man en vrouw. Alle andere paren vallen ook in losse delen uit elkaar.]

ADA

Waar ben je? Waar is het andere deel?
Alleen ben ik maar de helft.
Of vergis ik me? Wie past bij mij?

[Muziek. Ada onderzoekt of ze bij andere helften past maar steeds mislukt het.]

[Overgang naar onderwereldmuziek. Er komt een mand naar beneden in de onderwereld van het orkest. Hades daalt ook via het touw af. Hij haalt Persephone uit de mand en maakt haar los.]

PERSEPHONE

Verras me maar. 'k Ben overal voor in.

HADES

Wat zeg je van mijn rijk? De onderwereld?

PERSEPHONE

't Valt me een beetje tegen eigenlijk.

Wat moet ik hier? Geen bloem en geen gewas.

HADES

Nou houd jij mij permanent gezelschap.

Elke avond ben je er om te

Bespreken of er hier nog iets gebeurd is.

En tussendoor ben jij mij mijn koningin.

PERSEPHONE

Hier kan ik toch nooit mijn taak vervullen?

Ik ben godin van al wat kiemt en groeit.

HADES

De koningin van heel de onderwereld.

Wat zeg je? Als begin niet slecht, toch? Wel?

PERSEPHONE

Iets eetbaars groeit hier niet. Geen onkruid zelfs.

HADES

Het is misschien een soort van wennen, hè?

Aan elkaar, aan de omgeving, Komt goed.

PERSEPHONE

Fris ruikt het niet bepaald. Wat meurt hier zo?

HADES

Die geur maakt mijn verblijf juist zo bijzonder.

PERSEPHONE

Hier houdt geen levend wezen het toch uit?

HADES

Die geur voelt op den duur vertrouwd. Echt waar.

PERSEPHONE

Je hebt mij wat anders voorgespiegeld

Waar is de uitgang?

HADES

Rustig.

PERSEPHONE
Mama! Mama!

[Demeter zoekt haar dochter Persephone in de bovenwereld.]

DEMETER
*Vergeef me dat ik nu naar jou zoek
Is er gewoon niets aan de hand.
Haal ik me maar iets in mijn hoofd,
Is mijn onrust vreselijk gênant.
Maar ik kan je echt nog steeds niet kwijt
In mijn lijf altijd die kwetsbaarheid
Om jou, mijn grote kleine meid.*

*Vergeef me dat ik me zorgen maak
En doe jij gewoon wat stouts.
Ga vooral je eigen weg,
Misschien is mijn bezorgdheid fout.
Maar ik kan je nog steeds niet kwijt
In mijn lijf altijd die kwetsbaarheid
Om jou, mijn grote kleine meid.*

*Sla me van je af, als jij dat moet.
Alles wat je doet is voor mij goed.
Als je maar een ding niet vergeet
Zonder jou voel ik mij niet compleet.*

*Zeg je het als jij weer boven water bent.
Ik verwijt je niet dat ik jou niet vind,
Ik raap je op als jij me nodig hebt.
Je bent en blijft mijn eigen kind.
Ik wil je nog steeds niet kwijt
In mijn lijf altijd die kwetsbaarheid
Om jou, mijn grote kleine meid.*

[Demeter besluit Gronos aan te spreken.]

DEMETER
Heb jij Persephone nog gezien?

GRONOS
Is er dan ook al iets met Persephone?
Gewoon is dat jij haar niet uit het oog
verliest. Wat is er aan de hand?
Heeft zij wat ongewoons gedaan?

DEMETER
Niet schreeuwen.

GRONOS
Hier zijn dingen anders dan normaal.
Er lopen wezens rond die hier niet horen.
Ik heb ze laten merken wie ik ben,
Maar hoe is dat volk hier ooit gekomen?

DEMETER
Ik heb nu andere dingen aan mijn hoofd.
Ik heb mijn meisje lang niet meer gezien.

GRONOS
Waarom dan niet?

DEMETER
Dat wil ik ook graag weten.

GRONOS
Heeft zij de schepsels hier misschien bedacht?
Er zijn goden bezig, of godinnen,
nieuw leven in elkaar te knutselen.
Er wordt hier gemorreld aan de regels.
Er lopen wezens die hier echt niet horen
en je dochter is toevallig weg.
Een en een is twee.

DEMETER
Ik word van jou zo –
We zitten beiden met een groot probleem.
Roep alle goden bij elkaar. En snel.
Spreek ze aan. Leg ze het vuur na aan
De schenen. Het kan niet anders. Treed op.

GRONOS
We zijn nog lang geen duizend dagen verder.

DEMETER
Geen duizenddagenmaal. Spoedoverleg!

GRONOS
Nee. Wij doen hier altijd alles zo
Zoals wij het altijd doen. Punt uit.

DEMETER

Terwijl alles anders is? Doe wat.

GRONOS

En komt er wel spoedoverleg, dan is
Dat mijn idee en dan besluit ik dat.

DEMETER

Persephone, laat iets van je horen,
Persephone, meisje van me, roep iets.

[Ada bij haar tropische tuin en akker.]

ADA [een tropisch couplet op 'Mien toentje']
*Ik heb granaatappels, vijgen, 'k heb rammenas,
Citroenen komen altijd van pas.
Cassave, guave, agave en rijst,
Waar is nog plek voor de ananas?*

*Ik zoek mezelf in iedere man
Ik zoek. Ik zoek al lang.
'k Weet dat ik dat nooit vinden kan.
Ik word bang.
Het enige dat zeker is,
Ik ben het meeste mijn gemis.
Alleen met mijn andere helft
Ben ik weer mezelf.*

*Iemand die mijn gemis begrijpt,
zorgzaam, zacht en lief
lijkend op mijn and're helft
Ben ik naief?
Het enige dat zeker is,
Ik ben het meeste mijn gemis.
Alleen met mijn andere helft
Ben ik weer mezelf.*

[Abel, een man met overal tassen]

ABEL

Wat is er?

ADA

Niks.

ABEL

Wel.

ADA
Dan wel.

ABEL
Wat dan?

ADA
Een leegte. Anders niks. Genoeg leegte te vinden in mijn leven.

ABEL
Wie vindt heeft niet goed genoeg gezocht.
Kom met me mee. Ik reis heel het paradijs af,
Van Lauwerszee tot Dollard toe.
Alles wat me interesseert stop ik in mijn tassen.
[Ada schudt nee]
Mag ik die? Die tranen heb ik nog niet.

ADA
Wees blij.

ABEL
Ik zou jou wel willen ontdekken.

ADA
Ik heb de hoop opgegeven dat ik bij iemand pas.
Dat wij op een of andere manier altijd al bij elkaar horen.

ABEL
Bij elkaar passen?
Dat zie je verkeerd.
Elkaar ontdekken!

ADA
Wij passen niet. Echt niet. Ik weet het zeker.
Niet zoals ik denk dat ik met iemand anders kan passen.

ABEL
De eerste stap: ik heet Abel.

ADA
Wil jij mij dan helpen, Abel?
Ik probeer deze bodem vruchtbaar te maken,
Wieden, water geven, zaden winnen, planten, zaaien,
Onkruid en ongedierte weg te halen,
Zodat we altijd zeker zijn van de vruchten van het land.
De grond en wat hier groeit, ze passen steeds meer bij elkaar.
Als jij bij de akker past, en ik pas bij de boomgaard,

En we passen samen bij de tuin,
misschien passen we dan op den duur bij elkaar.

ABEL

Elke dag hier op dit kleine stukje wereld?
Hier is voor ons niet veel te ontdekken.

ADA

Zolang ik hier ben, verzorgen wij elkaar,
De tuin en de boomgaard en de akker en ik.
Ik hoor hier, langzamerhand, steeds meer.
Soms droom ik dat kleine worteldraadjes tussen mijn tenen zie.

ABEL

Dus als ik je vraag mee te gaan om het hele paradijs te ontdekken,
Dan ga jij niet mee?

ADA

Weg van de tuin en de akker en de boomgaard? Nee.
Hier met al die kruiwagens overvol van vruchtbaarheid.

[Abel pakt zijn tassen en vertrekt.]

INEKE

Ben jij nou die Abel?
Wij passen vast formidabel.

HENK

Dan ben ik toch een kinkje in de kabel.
Ik heet Henk.

BEN

Jij bent in dit leven mijn grootste geschenk.
Wij rijmen zoals niemand anders rijmen kan.

MARIEKE

Ik denk het niet. Ik ben Marieke.

FIEKE

Mag ik met jou passen? Ik ben Fieke.

HENK

Bek houden. Ik val niet op vrouwen.

FIEKE

Ik had je meteen gezien.
Ik dacht, wij passen misschien.

KATELIJN
Ik heet Katelijn.

FIEKE
Dat is niet fijn.

INEKE
Keer na keer de kous op de kop.
Nog een keer. Ben jij Bob?

BEN
Ik ben Ben.

INEKE
Ik geef de moed op.

SIEN
Mag ik jou ontdekken?

INEKE
Opzouten.

EVERT
Je komt me vaag bekend voor. Hoe heet je?

ADA
Ada.

EVERT
Ada. Naam wel eens gehoord.

ADA
En jij?

EVERT
Evert.

ADA
Jij lijkt een beetje op iemand die ik me meen te herinneren,
Maar die was veel jonger.
Zijn huid glansde en zijn haren waren weelderig.

EVERT
Laten we eens proberen.
Kijken of we passen. Het past!

ADA

Geloof je dat, of wil je dat geloven?

EVERT

Ik weet het echt helemaal zeker, geloof ik.

ADA

Ik denk toch dat wij niet bij elkaar passen.

EVERT

Misschien nog niet.

ADA

Misschien nog niet.

Als wij samen de tuin en de boomgaard en de akkers verzorgen.

EVERT

Dat moet lukken.

ADA

Als wij samen dit allemaal verzorgen,

En als jij de grond leert kennen

En ik leer jou kennen,

Misschien krijg ik dan het gevoel dat ik jou van vroeger ken.

Kijk, een schoffel en een schop.

[In de onderwereld]

HADES

Wij goden zijn niet van verandering,

Dus ik begrijp jouw twijfel echt heel goed,

Maar misschien begint het hier te wennen.

Ben je nu al weer vergeten hoe

Nieuwsgierig jij was in het begin? Zo leek het.

PERSEPHONE

Hoe ik me voel, dat weet ik zelf het beste.

HADES

Kan ik nog meer doen om het naar je zin

te maken? 'k Ben echt blij dat jij er bent.

PERSEPHONE

Ik zie dat jij je best probeert te doen.

In Groningen zag het er mooier uit.

HADES

Als wij naar de bovenwereld gingen,
Jij en ik, wij samen, voor het een of
Ander, kwam jij dan met mij mee terug?

PERSEPHONE

Zeg ik niet. Maar waarom vraag je dat?

HADES

We zijn allemaal weer opgeroepen.

PERSEPHONE

Door de oppergod? Door Gronos?

HADES

Ja.

PERSEPHONE

Ik heb geen idee van dag en tijd
Omdat het hier altijd zo donker is.
Is het alweer duizenddagenmaal?

HADES

Nee. Een spoedvergadering. Voor het eerst.

PERSEPHONE

En komen alle goden en godinnen?
Dan zie ik eindelijk mijn moeder weer.

HADES

Ga jij daarna met me mee terug?

PERSEPHONE

Nee.

HADES

Nee?

PERSEPHONE

Nee.

HADES

O. Ik moet nou weg.
Het duurt vast niet lang, wat onbelangrijks.
Ik kom zo snel als ik maar kan terug. Goed?
En ik doe de groeten aan je moeder.

PERSEPHONE

Weet zij dan waar ik ben?

HADES

Misschien wel niet.

Dan doe ik haar maar niet de groeten van je.

PERSEPHONE

Jij gaat naar de bovenwereld, toch?

Nog niet weggaan, ik kom met je mee.

Laat me hier niet achter, ik ga mee!

[Hades verdwijnt in een wolk van onderwerelddampen door de bovengang.]

[Prometheus en Epimetheus zijn bij de eersten van de vele arriverende goden op de bijeenkomst. Epimetheus loopt vast weer iets omver. Variatie van de muziek tijdens de eerste bijeenkomst.]

EPIMETHEUS

Maak jij je geen zorgen Prometheus?

Niets lijkt te blijven zoals het altijd was.

PROMETHEUS

De collega's staan versteld, let op.

Overal kan altijd alles beter.

EPIMETHEUS

Als jij meer weet van dat volkje, hou

Dan alsjeblieft je kop. Ik waarschuw je.

[Gronos komt als een echte oppergod op en neemt het woord.]

GRONOS

Beste goden en godinnen, welkom.

Fijn jullie allemaal hier weer te zien.

Jij bent er ook weer, fijn, en jij en jullie.

Zo zie je maar dat alles prima werkt.

Laat niemand denken dat ik in paniek ben.

Ik heb alle touwen in mijn handen,

En daar ga ik nu heel hard aan trekken.

Er is maar een god hier de baas: ik.

Het is een schande dat wij onze toevlucht

Hebben moeten zoeken op de heuvel,

Op onze eigen oude godenwiede

Om nog ongestoord te kunnen praten.

Gelukkig zijn er hier geen Groningers.

Maar elders zijn er het er echt veel te veel.

Die nieuwe mensen, wanneer houdt dat op?

Wat er is gebeurd is duidelijk.
Iedereen weet dat dit mouterij is,
Een grove schending van de godenregels.
Dit is niet anders dan verraad. Verraad.
Wie dit op zijn geweten heeft, deze
Daad van hoogmoed, zal daar zwaar voor boeten.
Hoe langer of hij wacht, hoe zwaarder straf.
Meld je nu, ik kom er toch wel achter.
[Niemand meldt zich.]
Kijk, een god en een godin ontbreken.
Heeft iemand iets van ze gehoord? Nee? Niemand?
Van Hades niet? En niet van Persephone?
Toevallig. Heel toevallig. Wie weet meer?
Jij kijkt steeds achterom, Epimetheus?
[Epimetheus schudt nee.]
Jij ziet scherp in de verte, Prometheus.
Niets? En jij dan Mile, wat denk jij?

MILE

Ik ben blij dat er geen afwas is.

GRONOS

Meld je als je iets opvallends zag.
Ik bedoel: vooral van deze twee.

DEMETER

Je weet dat ik mijn Persephone mis,
Al veel en heel veel langer dan me lief is.
Ik maak mij grote zorgen maar ik weet
Dat zij geen dader is, maar slachtoffer.
Wie weet er meer van haar verdwijning? Iemand?

GRONOS

Ik vertrouw geen god meer of godin,
Totdat ik weet wie of er schuldig is.

[Hades komt te laat.]

HADES

Sorry, ik werd even opgehouden.

GRONOS

Hades. Wat is dat voor flauwe smoes?
Door wie dan? Jij klaagt immers altijd dat je
zo alleen ben in jouw onderwereld.

HADES

Ik was helemaal de tijd vergeten.
Omdat het daar altijd zo donker is.
Je krijgt er geen idee van dag en tijd.

GRONOS

Aanwijzing na aanwijzing. Beken.

HADES

Alleen omdat ik iets te laat ben nu?

GRONOS

Het heeft geen zin meer te ontkennen, Hades.
Waarom heb je het gedaan? Zeg op.

HADES

Zeg dan minstens wat de aanklacht is.

GRONOS

Dat jij die nieuwe wezens hebt gemaakt.

HADES

Ik zou dat helemaal niet kunnen.

GRONOS

Nee?

DEMETER

En wat weet jij dan van mijn Persephone?

HADES

Zijn we hier een pubquiz aan het doen?

DEMETER

Aan jou heb ik niks, stink verder in
Jouw achterlijke uithoek, halvegare.

GRONOS

Ruzie tussen goden, ongehoord.
Ik wil daar niets van merken.

DEMETER

Ik vraag jullie inzet voor mijn dochter.
Eerder laat ik mij echt niet vermurwen.

GRONOS

Alle aandacht voor het hoofdprobleem.
Al die Groningers in Groningen,

Wie is daar dan schuldig aan? Wees eerlijk!
Is er dan niemand die daar achter zit?
Dit soort wezens komen niet vanzelf.
Biecht op. Vroeg of laat kom ik er achter
En dan is mijn wraak niet kinderachtig!

MARCEL

Tot zover wilde ik jullie laten zien.
Groningen als basis van de menselijke beschaving.
Het boek gaat nog verder, maar dat is het allemaal wat minder.

DEMETER

Laat jij ons in de steek nu het moeilijk wordt?

MARCEL

Het is een mooie avond, niemand zit op ellende te wachten.

DEMETER

Ik laat het winter worden, net zo lang
Tot ik mijn Persephone bij me heb.

MARCEL

Moet dat nou?

DEMETER

Elke moeder vecht zo hard ze kan
Tot het goed gaat met haar kinderen.

MARCEL

Als jullie dat willen, kunnen jullie dat nalezen
Als de professoren vinden dat de oude tekst openbaar mag worden.

DEMETER

Ik ben godin van groei en vruchtbaarheid.
Dat is vanaf nu voorgoed gedaan.
Het is winter tot zij weer terug is.

ADA

En wij Groningers dan?

EVERT

Hoe moet het dan met ons?

DEMETER

Wat heb ik met Groningers te maken?
Ik ben godin en ik ben moeder! Mensen!
Maak je liever druk om Persephone.

ADA

Als het winter is, hoe moeten wij mensen ons hier zien te redden?

EVERT

Het land is koud, de akkers kaal, altijd wind tegen.

DEMETER

Eerst mijn Persephone terug. Helder?

Laat de goden van de kou verrekken.

Dat zal de dader op den duur vermurwen.

[Het wordt winter in de muziek. De Groningers krijgen het ongelooflijk koud.]

GRONINGERS

Dit Groningen is kleumen,

Dit Groningen is kou.

Elke dag een hondenleven

Voor elke man en vrouw.

Dit Groningen is honger,

Dit Groningen is nood.

Waarom al die angst en zorgen

Liever pats boem dood.

Wie heeft deze ramp gewild?

Wie doet dit ons aan?

Komt er ooit een eind aan deze tijd?

Iedereen is ons vergeten.

Liever nog dat ze ons haten,

Dan deze onverschilligheid.

Dit Groningen is lijden,

Dit Groningen is pijn.

Laat de bodem 't maar verslinden

Groningen, verdwijn.

MARCEL

Ik wil eerst pauze. Dat sowieso. Pauze.

[Pauze]

[Wintermuziek. Kleumende Groningers.]

MARCEL

Even voor de duidelijkheid,
Jullie gaan nou zien wat er verder in het boek staat.
Maar voor mij had dat niet gehoeft.
Want de gouden jaren zijn toch al definitief voorbij.
Maar ja. Het is altijd winter. Ijskoud. Nergens groeit er iets.

[Ada krijgt geen schep de grond van haar tuin in, Evert evenmin.]

ADA

*Goden luister naar me,
Goden, jullie allemaal:
De aarde staat stijf van de kou.
De lucht houdt verkleumd de adem in
Stromend water slechts herinnering
Wat nog leeft is in de rouw.
Dit is catastrofaal.
Wanneer wordt alles weer normaal?*

*Goden luister naar me,
Goden, minstens toch een paar:
De akker mist gewas en graan,
De boomgaard wacht vergeefs op vrucht,
Weerloos kleumend in de maanlucht
Alle hoop in rook opgegaan.
Kou en leegte voortaan
Wat is de zin van zo'n bestaan?*

*Goden luister naar me,
Goden, is er echt geen een?
Is er dan echt geen een?*

GRONINGERS

*Dit Groningen is kleumen,
Dit Groningen is kou.
Elke dag een hondenleven
Permanente rouw.*

BEN

Wat een kou. De goden laten ons in de steek.

KATELIJN

Goden? Goden? Breek me de bek niet open!

INEKE

Goden? Wie dan? Woar dan?

HENK

Precies, die. Ik herinner me hem. Wodan.

BEN

Wodan bestaat niet. Zo kan ik er ook wel een hele rij bedenken.

FIEKE

Lycurgus. Donar. Ik roep maar wat.

MARIEKE

Godin van de liefde, Freija. Godin van de schoonmaak, Ajax.

HENK

Ajax is geen godinnennaam. En ook geen godennaam.

INEKE

Een god is alleen god als hij altijd thuis is.

BEN

Dat is nou Zeus.

HENK

Als dat een god is, is die goed in toezien.

INEKE

Dit gaat mij boven de pet.

FIEKE

En het is nog steeds stervenskoud.

ADA

Hebben we niet iets anders om de grond open te werken?

EVERT

Proberen. Blijven proberen.

ADA

Een houweel misschien?

Als het ooit begint te dooien

moet de aarde klaar zijn voor een nieuw gewas,

anders zitten we nog langer zonder oogsten.

EVERT

Het is al zolang winter. Ik ben moe en koud.

ADA

Doorwerken, dan blijf je warm.

EVERT

Ik heb geen kracht meer.

ADA

Dat komt van de honger, maar straks is alles weer goed.

[Evert spuugt bloed.]

ADA

Bloed, je spuugt bloed. Het gaat niet goed met jou.
Rust maar even uit, ik probeer het wel alleen.

EVERT

Ik ben ziek.

ADA

Hier, doe dit maar om.

EVERT

Nee. Jij hebt het nodig. Jij redt het wel.

ADA

Wil je in een bed liggen? Met dekens?
En zal ik kijken of er ergens nog verdorde kruiden staan,
dat je snel weer beter wordt?

EVERT

Ik ben jullie alleen maar tot last. Ik ben jou alleen maar tot last.

ADA

Kom. Warm je aan mij.

EVERT

Waarom?

ADA

We hebben samen deze tuin onderhouden,
We zijn samen door deze lange winter overvallen.

EVERT

Dat ik afhankelijk moet zijn van de barmhartigheid van vreemden.

ADA

Krijg je het al wat warmer?

EVERT

We passen niet bij elkaar. Wij hebben nooit bij elkaar gepast.

ADA

Het is net alsof we bij elkaar gaan passen.

Alsof we eerder bij elkaar gepast hebben.

Niet helemaal perfect, maar goed genoeg.

Rust maar uit. Kom op krachten. Genees.

Wij zorgen voor elkaar hier in Groningen, ook als het koud is.

Voorals het koud is.

[Een kuchende Evert wordt boven op de heuvel in een bed gelegd door een groep Groningers, togedekt en vol mogelijk geneeskrachtige kruiden gestopt.]

GRONOS

De ene ramp volgt op de andere.

Eerst Groningers, dan Persephone, en nu

Die kou tot in het merg van al je botten.

Hef die winter nu terplekke op.

DEMETER

Alleen als Persephone weer terug is.

GRONOS

Ik ben hier nog steeds de oppergod.

Jij hoort mijn bevelen op te volgen.

DEMETER

Ben je vergeten wie de vader is

Van Persephone? Wie haar heeft verwekt?

Praat jij zo tegen een oude liefde?

GRONOS

Dat zegt me niks. Ik houd van iedereen.

Omdat iedereen van mij houdt. Punt.

DEMETER

In elk geval niet iedereen. Ik niet.

GRONOS

Onzin. Dat bepaal ik zelf nog altijd.

DEMETER

Zorg dat mijn Persephone snel terugkomt.

Zorg dat het weer een paradijs wordt hier.

GRONOS

Moet ik dan altijd alles doen? Alleen?
Die kou heb jij bedacht. Doe iets. Doe iets.

DEMETER

Zoek uit waar mijn dochter is gebleven.
Zij kan niet in rook zijn opgegaan.
Iemand, een of andere god weet meer.

GRONOS

Waarom zeuren de godinnen altijd?
Ik val van nu aan alleen op goden,
Of op dieren of op Groningers,
Het maakt niks uit, als ze maar warm zijn.
Ik ga jou echt niet smeken. Ben je gek.
Hef die winter op. Toe alsjeblieft.

DEMETER

Ik kan de kou hier buiten wel verdragen,
Maar de kilte in mijn hart niet. Nooit.
Ik ben nog liever zelf bevroren, dan
Dat ik mijn lieve dochter in de steek laat.

GRONOS

Het is zo koud, het is zo stervenskoud.

DEMETER

Je hebt je kans gehad en laten lopen.
Zolang mijn Persephone is gegijzeld,
Blijf ik jullie gijzelen met kou.
Zodra ze weer terug is, Persephone,
Is het met de winter snel gedaan
en heerst er hier een overvloed van geuren,
van klanken en van kleuren. 't Is aan jou.

GRONOS

Mile, ik heb heel goed nieuws voor jou.
Ik kom je helpen bij het afwassen.
Ik heb nu al zin aan het warme water.

MILE

Er groeit niets meer dus er is geen afwas.

GRONOS

Daarom kan je nog wel afwassen.
Warm water is voor jou ook extra lekker.

MILE

Als het niet hoeft, dan was ik echt niet af.
Heb jij geen andere zorgen aan je hoofd?

GRONOS

Ja natuurlijk, het is stervenskoud.
Ik wil wel een bad vol afwaswater.

MILE

Zie jij niet hoe koud het is?

GRONOS

Laat maar.
Cura, knuffel. Het is veel te koud.

CURA

Blijf met je vieze fikken van me af.

GRONOS

Jij vraagt wat jij voor anderen kan doen.
Ik geef jou alleen maar eerlijk antwoord.
Het is hier zo godvergeten koud.

CURA

Doe er iets aan! Jij bent oppergod.

GRONOS

Het is Demeter die het weer bepaalt.
Iedereen maakt er een zootje van
En ik krijg overal de schuld van.

CURA

Roep de goden bij elkaar.

GRONOS

Alweer?
Wat voor indruk denk je dat dat maakt?

CURA

Soms willen goden niet geholpen worden.

[Persephone en Hades in de onderwereld.]

PERSEPHONE

Ik mis nog vaak het duizenddagenmaal.
De schoonheid van de vruchten en het graan,
De geuren in de milde avondlucht.

HADES

Daar dromen zij alleen nu nog maar van.
Boven groeit niks meer. 't Is koud en kaal.
Maar ik heb vruchten voor onszelf bewaard.
[Hades laat fruit zien, waaronder een granaatappel.]
Kijk. Ons eigen duizenddagenmaal.

PERSEPHONE

Meloenen. Druiven. Vijgen. Dadels. Een granaat-
appel. Allemaal voor ons?

HADES

Voor jou.
Ons goden is geleerd om niet te eten.
Maar heb jij wel eens stiekem iets geproefd?

PERSOPHONE

Wat zeg jij soms rare dingen, Hades.

HADES

Rare dingen? Rake dingen. Ja toch?

PERSEPHONE

Nou ja, we weten allemaal dat als
Je eet van wat de grond heeft voortgebracht,
Je daar voor altijd aan gebonden blijft.

HADES

De onderwereld wordt dan echt jouw thuis.

PERSEPHONE

Snap je dat ik dat wel moeilijk vind.

HADES

Je weet het niet totdat je het probeert.

PERSEPHONE

Misschien dat ik het later nog eens eet.

HADES

Later? Wanneer is dat dan?

PERSEPHONE

Nou ja.

[Hades eet een deel van de granaatappel. Hij reikt die daarna Persephone aan. Dit neemt ook een hap.]

[Ada en Evert en andere Groningers op de heuvel. Evert ligt in bed.]

ADA

*Kijk een warme kruik.
Hier heb ik nog een gedroogde abrikoos
Toen het nog altijd zomer was in Groningen.
Proef maar. Voor jou.
Niet om op krachten te komen.
We zijn immers allemaal verzwakt door de honger.
Maar proef het leven nog even.
Voor de laatste keer.
Niks zeggen. Je glimlach vertelt me alles.
Hoe zieker of je bent, hoe meer ik het gevoel heb
Dat jij er al was vanaf het begin.
Ik kan me niet meer een bestaan zonder jou voorstellen.
Het is zo raar, maar sinds je niet meer kunt praten,
En sinds ik je de hele dag verzorg,
Heb ik het gevoel dat ik je des te beter begrijp.
Snap je dat?
Zie je wel?
Heb jij dat ook?
Alsof we voor elkaar gemaakt waren
En dat veel te laat begrepen.
Nee, je hoeft niks te zeggen.
Ik houd je hand vast en ik laat je niet meer los.
Totdat jij mij loslaat.
Ga maar.
Sla je nog een keer je ogen naar me op?
Dank je wel voor alles.
Alles wat je me nu geeft,
En alles wat je me had kunnen geven
Als wij eerder geweten hadden
Dat ik jou en jij mij miste.
En alles wat ik straks ga missen.
Het is al goed. Ik red me wel. Ga maar.*

[Evert sterft. Een deel van de Groningers maakt hem klaar voor de begrafenis, een ander deel graaft een gat, boven de onderwereld.]

[Ada rouwt bij Evert.]

ADA

*Waarom ben je al weg terwijl je er nog bent?
Ben je vreemd, zo heb ik heb jou nog niet gekend.*

*Ik heb je nooit gehad, maar ben je nu wel kwijt.
Jij bent de grenslijn tussen daarna en daarvoor,
En ondertussen stroomt de tijd nog steeds maar door.
De tijd? De tijd is kwetsbaarheid.*

*Toen je nog leefde heb ik jou nooit echt gemist.
Ik heb me in de waarde van het nu vergist.
Van die gemiste kansen heb ik eeuwig spijt.
Van nu af ben ik nooit meer helemaal mezelf.
Zonder jou ben ik niet meer nog dan een helft.
De tijd? De tijd is kwetsbaarheid.*

[Evert wordt in het graf gelegd. Hij komt aan in de onderwereld, misschien wel via een glijbaan. Hij werpt zich zodra hij van de schrik is bekomen op de resten van het maal van Hades en Persephone.]

HADES

Van harte welkom in de onderwereld.

EVERT

Apart hier.

Wat is er allemaal te doen?

HADES

Ik ga jou nou leren dood te zijn.

EVERT

Mij hoeft je niks te leren.

Ik ben net doodgegaan,

Het is net als met geboren worden,

Dat is voor je moeder pijnlijk,

En doodgaan is dat voor je dierbaren,

Maar voor jezelf is het een fluitje van een cent.

HADES

Daar schijnen mensen heel goed in te zijn.

Maar dood zijn, dat is echt wel andere koek.

Hier blijft alles zoals het nu is.

Dood zijn, dat is onverschilligheid.

Hierbeneden zijn er geen verschillen.

Niets ouds, niets jongs. Niets wijs, niets doms.

Geen zoet, geen zuur, geen zout, geen bitter, niks.

Niets pijnlijks, en niets lieflijks.

PERSEPHONE

Dat is waar.

EVERT

Is altijd alles hier hetzelfde?

Is er hier alleen dan maar verveling?

HADES

Ik noem het liever onverschilligheid.

Het went vanzelf.

PERSEPHONE

Een beetje. Langzaam.

HADES

Als je geen god bent, went het heel erg snel.

Daar ben ik helemaal van overtuigd.

PERSEPHONE

Dat gaat bij jou vast sneller dan bij mij.

Jij bent beslist veel beter in vergeten.

HADES

Geen boosheid en ook geen geluk,

geen verdriet en dus geen vreugde meer

Geen heimwee en geen thuisgevoel.

Je moet niet alles willen vergelijken.

Vroeger met de toekomst. Hier met daar.

De bovenwereld met de onderwereld.

Schoonheid? Dat bestaat pas als er ook iets

Lelijk is om het verschil te zien.

Zonder je verdriet ook geen geluk.

Dus hier is niks, want alles is hetzelfde.

Voorkom alleen dat je verschillig wordt.

Verbind je nooit met niemand en met iets.

EVERT

Ook niet met het land dat mij steeds voedde?

Niet met de vrouw die mij zolang verzorgde?

HADES

Word je vreselijk kwetsbaar van. Niet doen.

Ik weet waar ik het over heb. Sinds jij

Hier bent, ben ik al bang dat 'k jou verlies.

PERSEPHONE

Ik vind het fijn om dat van jou te horen.

Jij bent de eerste god die dat ooit tegen

mij gezegd heeft.

HADES

'k Schrik er zelf ook van.

EVERT

Hoe weet ik nou of ik echt goed dood ben?

Volgens de regels zeg maar.

Dat lijkt me best ingewikkeld.

HADES

Begin met je geen zorgen meer te maken.

Straks stroomt het vol met dode Groningers.

Jullie zijn dan allemaal hetzelfde.

't Is het gedaan met de verschilligheid.

Geen verdriet meer, pijn, en kwetsbaarheid.

EVERT

Ik ben er niet helemaal gerust op of ik dat wel kan.

Ik was nooit een uitblinker, vroeger.

HADES

Ook ouderwetsigheid uit Groningen.

Binnenkort ken je geen vroeger meer.

PERSEPHONE

En hoe lang duurt zoiets bij een god?

HADES

Dat weet je nou toch wel? Een god is tijdloos.

PERSEPHONE

Wie weet kunnen wij elkaar nog helpen.

MARCEL

Ik had jullie gewaarschuwd dat de gouden jaren voorbij zijn.

Aan die goden heb je drie keer niks.

Gronos is de ergste van het hele stel.

Maar ik zie nog een kans: Prometheus.

Prometheus?

[Prometheus reageert ziet op zijn verkeerd uitgesproken naam.]

Promethéus?

Kijk nou toch eens hoe de boel ervoor staat.

[Ada kleumt en treurt alleen. Prometheus zoekt contact.]

PROMETHEUS

Zo had ik je niet bedoeld. Het spijt me.

ADA

Laat me maar.

PROMETHEUS

Ja, nee, ik voel me verantwoordelijk.

Ik zie je kleumen en ik zie je treuren.

ADA

Ik heb het koud van buiten. Maar van binnen is het ook niet warm.

PROMETHEUS

Zeg me nou toch hoe ik jou kan helpen.

ADA

Misschien ben ik wel niet te helpen.

Je kunt niet alles uit het verleden ongedaan maken.

Je kunt niet elk verlangen in de toekomst uitvoeren

PROMETHEUS

Nou ja ik dacht misschien een beetje warmte.

ADA

Iets minder koud zou wel prettig zijn.

Heb je misschien wat extra warme kleren voor me?

En misschien ook wat voor de anderen?

PROMETHEUS

Ik ben meer van techniek en wetenschap.

ADA

De tenen vriezen mij van de voeten

En jij kletst over techniek en wetenschap.

PROMETHEUS

Een uitvinding die jouw probleem oplost.

Vooruitgang, voorspoed, een gelukkig leven.

ADA

Dure woorden zitten wij niet op te wachten.

En praatjesmakers ook niet. Die zijn er al genoeg.

PROMETHEUS

Laat mij nou maar eventjes mijn gang gaan.

[Prometheus slaat een buis tot in de onderwereld. Er komen onderwerelddampen uit de bodem die hij aansteekt. Hij warmt zich aan het vuur en Ada volgt zijn voorbeeld.]

PERSEPHONE

Het lijkt net alsof het minder stinkt hier.

HADES

Je bedoelt iets minder nestgeur?

PERSEPHONE

Ja, zoiets.

HADES

Zie je 't zelf? Je weet nu waar je hoort.

En de eerste Groninger is over

de dam. Het gaat de goede kant op, toch?

PROMETHEUS

Ik heb heus geen woord te veel gezegd.

ADA

Niet verkeerd. Kon minder.

Zo is het beter uit te houden.

Worden alle zieke Groningers nou beter?

PROMETHEUS

Je kunt ook weer teveel gaan willen, hè?

Onsterfelijkheid is iets teveel gevraagd.

Dat blijft voorbehouden aan de goden.

[Gronos op. Zijn motoriek is door de kou bevroren. Hij ontdekt het vuur.]

PROMETHEUS

Gronos, gaat het nog wel goed met jou?

GRONOS

Ik ben helemaal verkrampd en stijf.

Dit Groningen, het was een paradijs,

Maar het is nou een sneeuw- en ijs- en vriesland.

Wat voelt dat lekker.

PROMETHEUS

Warm je aan het vuur.

Het is ook een weldaad voor de goden.

GRONOS

Waarom heeft niemand eerder dit gezien?

PROMETHEUS

Misschien is het er nog maar net. Kan toch?

GRONOS

Dagen het gevoel dat ik 't bestierf.
Nu dat dit koude stijve lijf ontdooit.
Alsof ik langzaam weer mezelf ga worden.

PROMETHEUS

'k zeg zeker niet dat alles beter wordt.
Maar altijd hetzelfde paradijs
Is ook niet alles. Fijn ontdekkinkje, hè?
Verandering en tijd zijn niet zo slecht.
Nodig al die koude mensen uit zich
Samen met ons aan het vuur te warmen,

GRONOS

Mensen, vuur? Al deze gekkigheid?
Ik begin de oude weer te worden.
De kracht die je als leider nodig hebt.
De overtuiging, duidelijk beleid.
Wie vindt al die nieuwe dingen uit?

PROMETHEUS

Vind je dat nu geen goed idee meer?

GRONOS

Wat is dit? Waar moet dit goed voor zijn?
Houdt het nooit op? En wie heeft dit bedacht?
Iemand moet het doen. Uit met dat vuur.

[Gronos dooft het vuur maar het laait elders steeds opnieuw op.]

PROMETHEUS

Het vuur zal nooit weer ontontdekt gaan worden.

GRONOS

Weg zijn regels, wetten en gebruiken.
Ze laten mij geen keus dan sterk te zijn.

[Gronos zingt een explosief lied, dat zijn kracht met vuur en vuurwerk demonstreert.
Ondertussen sterft er af en toe een Groninger, die zich meldt in de onderwereld.]

GRONOS

Botten huid
Spieren bloed
Hard en luid
Buigen moet
En kracht,

*Ja, kracht,
Veel kracht,
Kracht!*

*Zilver goud
Zijde leer
Gloeierend koud
Bewijs mij eer
En pracht,
Ja, pracht,
Veel pracht,
Pracht!*

*En zacht,
Ja, zacht,
Heel macht,
Zacht...*

*Luister faam
Geil en heer
Rijkdom naam
Leg je neer
En macht,
Ja, macht,
Veel macht,
Macht!*

*Twijfelt iemand aan mijn kracht?
Twijfelt iemand aan mijn pracht?
Twijfelt iemand aan mijn macht?
Weet dan dat ik alles kan,
Top en top man.
Ik maak alles levend,
Ik maak alles kapot,
Elke centimeter god.
Ik verdien respect!
Elke vezel perfect!*

*En kracht
Ja, pracht,
Heel zacht
Macht!*

[Prometheus op. Hij zoekt en vindt Gronos.]

PROMETHEUS
Gronos, vroeg of laat kom je erachter:

Het vuur heb ik de Groningers gegeven.

GRONOS

Jij? Een god? Wat ben jij diep gevallen.

PROMETHEUS

Ik hoef me niet te schamen voor mijn daden.

Een bestaan zonder vooruitgang is de dood.

GRONOS

Dit is mijn land, ik ben hier oppergod.

Regels heb je om je aan te houden.

Jij tast niet ongestraft mijn almacht aan.

PROMETHEUS

Ik heb met de Groningers te doen.

Nog weerlozer tegen de kou dan wij.

GRONOS

't Is een stelletje mislukte schepsels.

Wie bedenkt nou dit soort wezens?

PROMETHEUS

Ik.

GRONOS

Natuurlijk had ik moeten weten dat

Jij ook daarachter zat. Onruststoker!

PROMETHEUS

Ik ben van de Groningers gaan houden.

GRONOS

Van alles wat mislukt ben jij de oorzaak.

PROMETHEUS

Zelfingenomen goden doen me niks,

Hun perfectie, onveranderlijkheid.

GRONOS

Als jij dan zo van deze schepsels houdt,

Mag jij van mij wel altijd bij ze blijven.

Zak in de grond waar jij zoveel van houdt.

[Prometheus zakt plotseling tot zijn middel in de grond. Gronos stampt de aarde voor de zekerheid nog even aan. Natuurlijk is het tevergeefs dat Prometheus zich probeert aan de bodem te ontworstelen. Epimetheus heeft een en ander gadegeslagen.]

EPIMETHEUS

Pst, Prometheus, ik sta achter je.
Arme broer, wat is me dit toch wat.
Was toch alles maar gewoon als vroeger.

PROMETHEUS

Beter ellende van verandering
Dan dat alles steeds hetzelfde blijft.

EPIMETHEUS

Persoonlijk vind ik vroeger alles beter.

PROMETHEUS

Ik kan jouw klaagzaag momenteel niet aan.

MARCEL

Het is gewoon een grote bende.
Sodemieter op met dat handschrift!
[Gooit de kopie van het handschrift weg. Prometheus pakt het op en begint erin te schrijven.]

MARCEL

Wat schrijf jij nou op?

PROMETHEUS

Muze van de dichters, sta mij bij.
Help mij de gouden tijden te bezingen
Die wij, goden, hier beleven mochten.

MARCEL

Wat heb ik daar nou aan?
Man, smoor erin. Waai in een knoop. Zak in de stront.
O sorry.
[Marcel geeft hem het toch terug.]
Alsjeblieft, dan heb je wat om je eeuwig bestaan
Als onsterfelijke god mee te vullen.
Ik heb zo'n om godsgruwelijk zin om boos te worden.
Om al die goden van onder tot boven de huid vol te schelden.
Te beginnen met die oppergod.
Als er iemand is die het roer in handen moet nemen,
Die de boel op moet lossen is hij het.
Maar wat hij doet:
de enige god die ooit iets voor ons betekend heeft laat hij zakken.
Hij is alleen maar met zichzelf bezig.
Kijk dan naar die mensen, koud, hongerig, ziek, ellendig.
Gronos, wat ben jij een kleinzielig mannetje.

Heb jij dan helemaal geen mededogen?
Waar is jouw verantwoordelijkheid?
Kom op met die oplossingen, daar ben jij voor!
Laat eens wat van je horen, Gronos!

GRONOS
Druktemaker, heb je 't tegen mij?

MARCEL
Alle goden laten deze mensen in de steek.
Alleen maar bezig met hun kleine eigen belangetjes.
En jij bent de allerergste.
Oplossingen. Ja? Oplossingen!

GRONOS
En waar dacht dat wijsneusje dan aan?

MARCEL
Weet ik het? Ga ik er daarover?

GRONOS
Wat zou jij doen in zo'n situatie?

MARCEL
Weet ik het?

GRONOS
Wat heb jij zelf gedaan, toen jij als jongen
Het niet zag zitten hier? Wat deed jij toen.

MARCEL
Toen ben ik weggegaan.
Ik had het wel gezien in Hoogezand.
En Sappemeer. En omgeving.
Nokken. Vertrekken. Naar waar het beter is.

GRONOS
Dit hier is Groningen, het paradijs.
Zo hebben wij dat altijd toch genoemd.
Weet jij ergens waar het beter is?

MARCEL
Dit is voor mijn tijd. Anders stuur je eerst een verkenner.

GRONOS
Dan benoem ik jou tot mijn verkenner.

MARCEL

Ik raak een beetje in verwarring nou.

Er zitten allemaal mensen die verwachten

Dat ik uitleg wat er in dat boek staat

Dat hij nu aan het schrijven is.

[Abel Tasman loopt over. Hij draagt nu niet alleen veel tassen, allemaal gevuld, maar ook sjaals, mutsen, handschoenen en wat dies meer zij.]

Abel! Abel!

Ik heb goed nieuws voor jou: jij wordt verkenner.

Jij gaat onderzoeken waar mensen en goden gelukkiger zijn.

ABEL

Klinkt niet verkeerd, een ontdekkingsreisje.

MARCEL

Het is een opdracht van Gronos, de oppergod.

ABEL

Oppergod? Ik zie helemaal geen oppergod.

MARCEL

Toe nou maar. Zie het als een kans.

Zoek een warm land waar het altijd zomer is.

Waarschijnlijk die kant op, naar het zuiden.

ABEL

Bedoel je het Zuidland?

Daar heb ik zoveel over gehoord,

Het moet een wonderbaarlijk sprookjesachtig land zijn.

Mooier dan alles wat je voor kunt stellen.

MARCEL

En als je het Zuidland hebt gevonden, kom je terug.

Wat heb jij veel kleren aan.

Wat heb jij allemaal in die tassen?

ABEL

Ik heb toen het nog gewoon warm was zo veel mogelijk spullen verzameld.

En dat komt nou verdomd goed uit. Lekker warm.

MARCEL

In Zuidland heb je dat vast niet genoeg.

Laat die tassen met warme kleren maar liever hier.

ABEL

Je weet maar nooit wat ik onderweg nog nodig heb.

Als ik het Zuidland gevonden heb, neem ik alle spullen mee terug.

Dan mogen jullie het verdelen.

MARCEL

O.

SIEN

Mag ik jou ontdekken?

ABEL

Ja, nou ja. Moet dat nu?

SIEN

Even. Misschien wat langer.

MARCEL

Dus gaat Abel met zijn tassen snel op zoek naar het Zuidland.

ABEL

Ietsje later.

MARCEL

Ietsje later.

[Persephone trekt muzikaal de aandacht. Persephone en Evert.]

EVERT

Vind jij het ook moeilijk om dood en onverschillig te zijn?

PERSEPHONE

Ik zou zo graag eens boven willen kijken.

Volgens mij is daar echt veel veranderd.

Mijn moeder is vast heel erg ongerust.

EVERT

Als je dat zegt, vind ik het nog moeilijker om onverschillig te zijn.

Kan jij hier dan wel, laten we zeggen, tevreden zijn?

PERSEPHONE

Dit is niet zoals ik het ooit wilde.

En ik heb het hier nu wel gezien.

EVERT

Is het erg als ik een beetje medelijden met je heb?

Doe ik dan iets verkeerd?

PERSEPHONE

Als iemand iets moet gaan veranderen,

Dan ben ik dat. Maar hoe doe ik dat?

EVERT

Ik zou niet weten hoe ik jou moet helpen.

PERSEPHONE

Niemand komt de onderwereld uit.

EVERT

Echt niet?

PERSEPHONE

Niemand meer dan Hades en zijn hond.

EVERT

Als zij eruit kunnen, waarom anderen dan niet?
Probeer dan toch eens.

PERSEPHONE

Ik zou echt niet weten hoe dat moet.

[Tijdens het onderstaande neemt Abel afscheid van Sien.

Persephone doet een uitbraakpoging. Ze hoort op tijd Hades aankomen. Hades weer weg]

PERSEPHONE

Wist mijn moeder maar dat ik hier zit.
Misschien kan zij mij dan van buiten helpen.

EVERT

Maar de hond kan er toch wel uit?
Misschien kan hij jouw boodschap overbrengen.

PERSEPHONE

Dat ik daar zelf nooit op gekomen ben.

[Persephone knoopt een kledingstuk los of doet een sieraad af; en geeft dat aan de hond.
Het intro van het volgende nummer start.]

PERSEPHONE

Breng dit naar mijn moeder, naar Demeter.
De geur zal haar vertellen waar ik ben.

[Muziek.

Kerberus loopt de glijbaan op of gaat anderszins naar buiten. Hij loopt naar Demeter en
geeft haar het kledingstuk.

Demeter ruikt aan het eigendom van Persephone.

Ze loopt wanhopig naar Prometheus.]

DEMETER

Ik ben het eindelijk aan de weet gekomen.
Persephone zit bij Hades, ergens
In die donkere onderwereld van hem.

PROMETHEUS

Waarom kom jij dat aan mij vertellen?

DEMETER

Jij weet voor alles steeds een oplossing.

PROMETHEUS

Als ik jou was zou ik Gronos vragen.

DEMETER

Waarom dan? Gronos heb je drie keer niks aan.
Waarom ben je trouwens nou zo klein?

PROMETHEUS

Gronos, een verschil van mening, zeg maar.
Het is echt ongeloofelijk wat hij -

DEMETER

Ik heb andere dingen aan mijn hoofd.

PROMETHEUS

Hades wou gezelschap bij zich thuis.
Daarom schaakte hij jouw Persephone.

DEMETER

Dat ik dat niet eerder had bedacht.

PROMETHEUS

Maar nu vult de onderwereld zich
Met Groningers, de ene na de ander.
Blokkeer de toegang tot de onderwereld,
Dat geen Groninger meer binnenkomt.
Dan moet hij kiezen: doden of jouw dochter.

DEMETER

Dat ik daar zelf niet op gekomen ben.

[Demeter af.]

PROMETHEUS

Help mij, blijf, Demeter, ga niet weg.

[Een Groninger begeeft zich op weg naar de onderwereld. Demeter verspert die de weg. Hetzelfde voor de volgende. Er ontstaat een kleine opstopping.]

GRONOS

Wie kan mij zeggen wat er hier gebeurt?
Heeft Prometheus weer iets uitgevonden?
Maar weet, ik laat niet met mijn ballen spelen.

DEMETER

In de bovenwereld blijft het winter
Tot Persephone weer bij mij terug is.
En Hades in de onderwereld krijgt
Tot die tijd geen nieuw gezelschap.
Deze schepsels staan te wachten tot
Ze binnen mogen. Kijk, de rij wordt langer.

GRONOS

Eerst Prometheus, daarna jij en Hades.
De hele godenwereld schudt en beeft.
Het eind der tijden komt steeds dichterbij.
Het is weer net zo'n chaos als voordat
Daaruit ons paradijs geschapen werd.

DEMETER

Het is ook in jouw belang dat het
hier weer een paradijs is.

GRONOS

Altijd warm.

[Demeter knikt.

Hades kijkt uit de opening van de onderwereld om te onderzoeken waarom er geen doden
meer verschijnen.]

DEMETER

Laat Persephone vrij en wel meteen.

GRONOS

Dat is precies wat ik bedoel.

HADES

Nou nee.
Dat gaan we dus niet doen.

DEMETER

Had je gedacht.

Tot dan gaat er geen Groninger meer dood.

HADES

Zie ze daar nou ongeduldig wachten.

DEMETER

Ik laat niemand langs.

GRONOS

En ik ook niet.

HADES

Chantage is dat.

DEMETER

Ja, nou en? Wat wil je?

HADES

Ik wil Groningers en wel meteen.

DEMETER

Breng het medelijden dat je met
jezelf hebt op voor Persephone. Hades!
Heb jij haar gevraagd wat zij zelf wil?

[Persephone hoort de stemmen buiten.]

PERSEPHONE

Mama. Mama. Ik ben hier beneden.

DEMETER

Ben jij dat echt, echt Persephone.

PERSEPHONE

Mama.

DEMETER

Laat haar nu gaan, dan is het nooit meer winter.
En zit jouw onderwereld vol met doden.

GRONOS

Wat heb jij liever: een godinnetje
Of lange rijen dode Groningers?
Ik kan niet wachten op een beetje warmte.

HADES

Een godin of dode Groningers?

GRONOS

Je hebt het duidelijk gehoord. Kies nu.
En zorg dat je wel het goede kiest.
Groningen wordt weer een paradijs.
Een warme weldaad voor de zintuigen.
Alles groeit weer, alles bloeit en stoeit.
Overzicht en geen verandering.
Van Lauwersoog tot aan de Dollard toe,
Mijn schepping in de oude luister. Man!

DEMETER

Dit is wat nu al op jou staat te wachten
Die daar komen later naar je toe.
En gegarandeerd komen er nog meer.

HADES

Nou ja kijk weet je. Ik haal haar nu op.

GRONOS

Zo zie je hoe mijn vastberadenheid
En mijn gezag een weldaad zijn voor ieder.
Er breekt een gouden tijd van warmte aan,
Een geurenregen en een kleurenzegen.

HADES

Misschien is er nog wel een klein probleem.

PERSEPHONE

Dag mama dag. Daar ben ik weer. Hallo.

DEMETER

Bij jij niet blijer om mij weer te zien?

PERSEPHONE

Ik ben heel blij. Echt waar. Alleen -

HADES

Zeg dan.

PERSEPHONE

Misschien is er nog wel een klein probleem.
Ik heb van een granaatappel gegeten.

DEMETER

Nee! Nee!

GRONOS

Als ik geen god was zou ik vloeken.

PERSEPHONE

Het is waar. Het was zo saai beneden.
Ik ben toch de godin van al wat groeit?
Waarom zou ik niet een vrucht proberen?

DEMETER

Klopt dat? Is dat echt zo, Persephone?

[Persephone knikt schuldbewust.]

DEMETER

Dus dat betekent dat jij je verbonden
Hebt met de plaats waar jij gegeten hebt?
[Persephone knikt zelfbewust.]
Dan kan jij dus de onderwereld niet
Meer voor altijd achter je gaan laten?

PERSEPHONE

Is dat echt zo? Een paar happen, meer niet.

DEMETER

Het waren een paar kleine happen toch?
Dat is een verzachtende omstandigheid.

HADES

Dit is gewoon zoals het altijd werkt.
En trouwens, zoiets staat ook in de Bijbel.

GRONOS

Geen andere goden voor uw aangezicht
Dan Gronos, is dat duidelijk!

HADES

En Hades.

MARCEL

Het wordt dus nooit weer zoals vroeger.
Omdat ze van het fruit gegeten heeft moet Persephone
een beperkte tijd naar Hades in de onderwereld.
Drie maanden per jaar is zij daar.
In die tijd is alles koud en groeit er niks
In wat ooit het Groninger paradijs was.
En daarna en daarvoor is het meestal ook niet al te prettig.
Hoewel, daardoor is de zomer meer dan welkom.

Van nu af is dit land onderworpen aan de loop van de seizoenen.

PROMETHEUS

Maar mijn schepsels pakken hun gereedschap
en bewerken stug de grond opnieuw.

MARCEL

Het paradijs is bij de Groningers iets van binnen,
Net als de spookbeelden van een eeuwige winter.
Herinneringen in de ziel aan werelden
waarvan je niet zeker weet of die ooit bestaan hebben.

ADA

De vorst is uit de grond.
De akker moet bewerkt.
Iedereen die helpen kan is nodig.
De grond moet losgemaakt.
[Ada geeft de Groningers en ook Marcel een schep. Prometheus acht ze geen schep waardig.]
Als de regen valt, moet het zaad in de grond.
Gewassen die passen bij de seizoenen.
Aardappels en witte bonen, bieten,
Raapzaad, mais en tarwe, boekweit, moes.
Als de zon schijnt, moet de akker gewied.
Als het gewas rijp is, zijn alle handen nodig,
Zodat alles binnen is voor de herfst en winter heersen.

ADA

*'k Heb spinazie, ik heb raapknollen, 'k heb radijs en rammenas,
'k Heb andijvie en augurken. Boekweit, koolzaad, 'n prachtgewas,
Weekschillenbonen, Groninger Kroon, Drentse Bellefleur,
Roodbieten, paardenbonen en natuurlijk siepels.*

[Abel de tassenman komt met nog meer nog vollere tassen weer terug van zijn
ontdekkingstocht. Uitbundige zomerkleding. Hij kijkt of er bekenden zijn.
Hij ontdekt Prometheus.]

EPIMETHEUS

Pst, Prometheus, ik sta achter je.
Arme broer, wat is me dit toch wat.
Was toch alles maar gewoon als vroeger.

PROMETHEUS

Waarom zeg jij steeds hetzelfde?

EPIMETHEUS

Dat was toch voor iedereen het prettigst?

Op het duizenddagenmaal staat er
Nu boekweit, suikerbieten, aardappels,
Peen, bonen, spruitjes, boerenkool, het stinkt.

PROMETHEUS

Jullie hoeven er niet van te leven.
De Groningers gaan dood als ze niets eten.

ABEL

Moi. Alles goed hier?

PROMETHEUS

Ik kan wel klagen maar dat hoort toch niemand.

ABEL

Wat ben je aan het doen?

PROMETHEUS

Ik schrijf alles op wat er gebeurt.

ABEL

Schrijf dan maar op dat ik weer terug ben.
Abel, de man met heel veel heel volle tassen.

PROMETHEUS

De tassenman kwam uit het Zuidland terug –

ABEL

Niet uit het Zuidland.
Maar dat merk je wel vanzelf.

[Marcel ziet Abel.]

MARCEL

Moi. Fijn dat je terug bent.

ABEL

Ik heb een land gevonden, waar de zon –

MARCEL

Even wachten.
Vertel het liever maar meteen aan Gronos.

[Marcel wordt Gronos.]

GRONOS

Wat duurt wachten lang in Groningen.

Eindelijk, de tassenman terug.
Is het in het Zuidland altijd warm?
Zijn er daar veel wierden? En hoe hoog?

ABEL

Ik wilde naar het Zuidland, maar ik wist niet waar dat lag.
Dus ik raakte verdwaald.
Ik kwam in een land waar primitieve goden wonen.
Deze inboorlingen noemen het daar Griekenland.
Zo lang als ik er was, was het altijd mooi weer.
De wierden zijn daar veel en veel hoger dan bij ons.

GRONOS

Perfect. Ik dacht het al. Meer dan perfect.
Hoe kom ik daar? In welke richting moet ik?

ABEL

De Dollard uit, dan links,
Bij een stuk of vijf eilanden langs,
Dan weer links,
Tussen krijtrotsen links en rechts door,
Een paar duizend kilometer verder linksaf,
Bij de apenrots,
En dan door tot links boven in de hoek.

GRONOS

Dan vertrekken we over een uur.

ABEL

Dat is snel.

GRONOS

Ik heb het wel gezien in Groningen.
Toen het elke dag mooi weer was, prima,
Maar die herfst en winter trek ik niet.
Het is mij hier nu veel te middelmatig.
Zoiets past niet bij een god als ik.

ABEL

Maar weet je wel zeker dat je daarheen wilt?
Dit hier was toch altijd het paradijs, waar alles is begonnen?

GRONOS

Het paradijs is overal waar ik ben.

ABEL

Als je zo lang weg bent begin je een thuis te missen.

Op de terugweg begon ik mij al te verheugen
op de klanken van de stemmen.

GRONOS

Als het er maar warm is. En er iets is
Dat eerbied aan de oppergod bewijst.
De rest laat mij volledig koud. Dus zo.

ABEL

Dit lijkt nog het meeste op
waar ik mij als kind thuis en geborgen wist.

GRONOS

Van het paradijs is niks meer over.

ABEL

Dat is wel zo. Ik ga met jullie mee.
Een stukje naar Griekenland en dan kijk ik verder.
Misschien dat er ergens wel een Zuidland is.

GRONOS

En is het daar ook paradijselijk?

ABEL

Nog vast veel meer dan Griekenland.
Maar dan trek ik ook weer verder.
Mijn jeugdherinneringen zijn het enige paradijs
Dat eeuwig standhoudt en waaruit ik niet kan worden verdreven.

[Ondertussen is een zwangere Sien erbij komen staan.]

SIEN

Moi.

ABEL

O moi.

SIEN

Nog veel ontdekt?

ABEL

Allemaal nieuwe dingen. Ver weg.

SIEN

Er is overal wel wat te ontdekken. Ver weg, dicht bij.

ABEL

Dat zie je verkeerd.

SIEN

Dacht ik niet. Ik heb hier nou ook een soort tasje.

Met inhoud.

Dat Griekenland, dat lijkt me wel iets.

Dan wordt dit de eerste Griek.

ABEL

Ik vind dit allemaal nogal verrassend.

SIEN

Jij houdt toch van ontdekkingen?

ABEL

Ja maar ja nou nee ik weet niet dus.

GRONOS

Ik beveel de goden nu te komen.

En iedereen en alles dat hier leeft.

[Tegen het publiek]

Blijven zitten. Wij beginnen zo.

[De goden verzamelen zich.]

PROMETHEUS

Volgens mij vergeet je er nu een.

GRONOS [naar de toegang tot de onderwereld]

Dank je dat je mij eraan herinnert.

Hades, kom jij ook?

HADES

Ik heb het druk.

Handenbinders, hoor, die Groningers.

GRONOS

Wij vertrekken met een grote boot.

Naar Griekenland. Altijd mooi weer en zon.

HADES

Vertrekken? Nou er zoveel doden komen?

Hier weet ik wat ik heb, niet wat 'k daar krijg.

GRONOS

In Griekenland zijn vast ook doden zat.

HADES [tegen de doden]

Ja, daag. Je kan me nog veel meer vertellen.

[Hij laat de Groningse doden in de steek.]

GRONOS

Goden en godinnen, opgelet.

In het begin was alles hier perfect.

Maar om een reden die we allen kennen

Is het op zijn hoogst nog middelmaat.

Daarom mijn besluit om weg te gaan

Wat maakt dit land hier ons nog uit?

En jullie allen zijn het met me eens.

We gaan naar Griekenland, mooi weer en zon

En nog hogere wierden voor ons, goden.

Er ligt een groot schip in de Dollard klaar.

Iedereen mag mee; en wil dus mee.

PERSEPHONE

Mama, moeten alle goden mee?

DEMETER

Sinds ik jou terug heb maakt mij hier

Of daar niets uit. Als ik maar bij jou ben.

PERSEPHONE

Ken jij dat Griekenland, ik ben benieuwd.

DEMETER

Daar kunnen ze zich hooplijk meer beheersen.

Matiging, geduld en evenwicht.

PERSEPHONE

Heb je ook een Griekse onderwereld?

Ik moet daar per jaar drie maanden heen.

DEMETER

Een onderwereld heb je overal.

Maar jouw drie maanden daar zijn vast veel fijner

Dan bij dat monster dat jou gijzelde.

PERSEPHONE

Woont er in de Griekse onderwereld

Dan geen god? En hoe zit dat met Hades.

DEMETER

Hades blijft toch alsjeblieft in Groningen?

GRONOS

Iedereen gaat mee, want ik wil dat.

HADES

Zijn er doden daar in Griekenland?

Die Groningers zijn heel erg goed in sterven.

SIEN

Dat gaan dit en ik met jou mee naar Griekenland.

ABEL

Het schip ligt klaar, ik wijs de weg.

SIEN

Wij gaan daar op de verre wierden

Een thuis maken voor de eerste Griek.

HADES

Dan is dat Griekenland een goed idee.

Begin ik daar een heel nieuw filiaal.

Wij wachten jullie op in onze Griekse
onderwereld.

PERSEPHONE

Onze onderwereld?

HADES

Drie maanden lang zijn wij daar samen.

DEMETER

Weet dat ik jou nooit uit het oog verlies

Als we in Griekenland gekomen zijn.

PERSEPHONE

Laat mij nou dat avontuur toch aangaan.

Gun mij drie maanden wat afwisseling.

DEMETER

Drie maanden kijk ik naar je terugkomst uit.

HADES

Dode Groningers, ik ga nou weg.

Tienduizend jaar, misschien nog net wat langer.

Nou, jullie redden je voorlopig wel.

EVERT

Of hier of daar, met of zonder god van de onderwereld.

Het maakt mij allemaal verder helemaal niks uit.
Ben ik nou niet een goede leerling? Goed hè?

HADES

Ik wens je heel veel onverschilligheid. Moi.

GRONOS

Groningers, ik heb goed nieuws voor jullie.
Iedereen mag mee naar Griekenland.

ADA

Het klinkt alsof daar het heel paradijselijk is.

GRONOS

Het paradijs is overal waar ik ben.

ADA

Ik kan hier niet weg.
Ik heb de bomen geplant die na al die tijd eindelijk vrucht dragen,
De akkers zijn na lange jaren van zorg vruchtbaar geworden.

GRONOS

Maak je niet zo druk om dat soort dingen.

ADA

Als ik een godin was, kwam ik misschien wel mee.
Als ik daar opnieuw moet beginnen,
Ben ik jaren bezig om te wennen aan de grond
En tegen de tijd dat ik de bodem vruchtbaar heb gemaakt,
Ben ik aan het einde van mijn tijd.

GRONOS

Het maakt toch geen bal uit waar of je woont.

ADA

Wij hebben onze dierbare doden hier begraven.
Ik ga hier niet weg.

GRONOS

Jij vraagt om je eigen ongeluk.
Wat zijn jullie een stel onbenullen.

PROMETHEUS

Begrijp dan dat zij anders zijn dan wij.
Zij hebben niet een eeuwigheid aan tijd.

EPIMETHEUS

Pst, Prometheus hier. Moet jij niet mee?

PROMETHEUS

'k Ben tot mijn heupen met dit land vergroeid.
Laat mij maar hier, bij wat ik heb geschapen.

GRONOS

Epimetheus, andere kant op man.
Cura, let jij goed op alle goden?
Mile, laat die afwas hier maar staan.
Pellabur, zorg jij voor goede wind?

DEMETER

Willen jullie echt niet liever mee?
De bodem is hier zo hardvochtig en zo wreed.
De seizoenen zijn niet gul met warmte.
De stormen in de herfst, die winterkou?
Het wachten op de lente. 't Harde werk.

ADA

Zoals een ouder van zijn kwetsbare kind het meeste houdt,
Zoals hij dat jarenlang intens koestert,
Zo hoor ik bij dit land dat ik al zo lang verzorg.

BEN

Zonder een winter zou de zomer geen zomer zijn.

KATELIJN

Zonder het zweet van het landwerk zou de oogst ons niet zo vervullen.

INEKE

Een thuis is geen genade, het is loon naar werken.

HENK

Hier heb ik gevochten om een plek onder de zon,
Hier werd ik wie ik ben.

FIEKE

Hier zijn de plekken waar ik me in de verte een paradijs herinner.

INEKE

Als het kon wilde ik op twee plaatsen tegelijk zijn,
En beide werelden door hun verschillen doorgronden.

KATELIJN

Konden wij maar alles echt ten volle in ons opnemen wat ons omringt.

BEN

Jullie goden hebben alle tijd, jullie kunnen vergeten,
Heb het goed in Griekenland.

INEKE

Ik kom graag een keertje overwinteren, als dat mag.

MARIEKE

Ons leven is te kort om steeds opnieuw te vergroeien
Met alles wat er om ons heen leeft.

FIEKE

Ons leven is te kort om niet nu te vergroeien
Met alles wat er hier om ons heen leeft.

BEN

Want ja, er is geen liefde zo diep als de eerste liefde.

ADA

Dit is het land van mijn jeugd, hier baarde ik mijn kinderen,
Hier groefden de eerste blikken zich als herinneringen in de geest
Tot misschien een paradijs, misschien een hel,
Of iets heel gemiddelds.
Hier hoop ik op kindskinderen en kindskindskinderen.

PERSEPHONE

Ik laat mijn zaden hier voor jou, voor jullie.
Deze horen bij deze aarde. Bij jullie.

GRONOS

Het grootste schip van heel het paradijs
Wacht in de haven op vertrek. Aan boord!

PROMETHEUS

Zo vertrekt een schip van kilometers
Breed, de Dollard uit, de Noordzee op.
Overvol met goden en godinnen.
Het schip met alle goden koerst naar zee,
Vaart in zijn volle omvang tussen Frankrijk
En de kust van Engeland, zo breed
Dat het aan beide zijden stukken van
De krijtrots schuurt, tot lang erna nog zichtbaar.
Door de woeste stormen van Biscaje
Langs de apenrots om te ontschepen
In het weldadig warme Griekenland.

MARCEL

Ach, ben jij hier nog? Moest jij niet mee?

PROMETHEUS

Niet zo luid, ze moeten ons niet horen.

MARCEL

Waar ben jij dan bang voor?

PROMETHEUS

Ik hoop echt dat ze mij niet komen halen.

MARCEL

Misschien brengt Ada jou wel iets te eten.

PROMETHEUS

Ik heb als god geen honger en geen dorst.
Maar ik ben hier de goden onverschillig
gaan vinden. 'k Merk iets van verandering.
Ik begin al kleine worteltjes
Te voelen, overal, hier, bij mijn tenen.

MARCEL

Kan jij wel overleven op deze manier?

PROMETHEUS

Als dat toch eens zou kunnen, dat ik sterfelijk
Was, een onherroepelijke tijd,
Een onherroepelijke worteling.

[Er verschijnt een bouwkraan. Prometheus wordt vastgemaakt om opgetakeld te worden.]

PROMETHEUS

Laat mij met mijn voeten in de klei.
Wat moet ik in dat verre Griekenland?
Al die zelfingenomen goden kunnen
Mij gestolen worden, geef mij mensen
Met gebreken, wensen, klachten, spieren,
Hoop en troost, teleurstelling en kracht,
Ik wil niet alle dagen zon en warmte,
Laat me nagenieten van de zomer,
Laat me mij verheugen op de lente.

MARCEL

Van het ene op het andere moment verlaten alle goden Groningen.

PROMETHEUS

Ik zal heimwee hebben naar dit land,

Houd ervan zoals ik ervan hield.

MARCEL

Waar ga je nou heen?
Griekenland is die kant op.

PROMETHEUS

Ik moet eerst naar Stad, de Grote Markt,
Naar het Nieuwscafé en 't goudkantoor.
Kan ik die schop zo lang nog van je lenen?

[Prometheus neemt de schop mee.]

MARCEL

Wat achterbleef is een landschap zonder bergen
En dalen en andere aanstellerij.
Een land vol terpdorpen met knorrige namen,
Leeg, zwaar zwart land dat smeekt om hardvochtige gewassen.
Rust en stilte.
Het is wat het is, niets meer, niets minder.
Hier moeten we het mee doe.
Dit land, de gewassen, de seizoenen en elkaar.

*Dit is het land waar ik van houd,
Dit is het land dat ik vervloek,
Dit is het land dat mij opeist,
Dit is het land dat mij straks voedt.
Dit is de grond
Waar ik mij aan verbond.*

*Dit is het land waarop ik zweet,
Hier rust ik na het werken uit.
Hier voel ik mij soms het vreemdst
Hier ken ik elke stap en kluit.
Dit is de grond
Waar ik mij aan verbond.*

GRONINGERS

*Hier heb ik de kou geleden
Hier heb ik de regen doorstaan,
Hier bescheen de zon mij,
Streelde mij de maan.
Hier hangen zuchten in de lucht
Van extase en van pijnen,
Hier vielen de tranen in de grond
Van geluk en ongeluk.*

ADA

Dit land is mij nooit onverschillig,

Hier ben ik bokkig en gewillig

Hier vecht ik voor en tegen

Heb ik gestreden en gezwegen.

Dit is de grond

Waar ik mij aan verbond.